

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA

Giedrė PUPELYTĖ

**STUDIJŲ KOKYBĖ ŠIAULIŲ UNIVERSITETE – STUDENTŲ
POŽIŪRIS**

Magistro darbas

Šiauliai, 2006

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA

STUDIJŲ KOKYBĖ ŠIAULIŲ UNIVERSITETE – STUDENTŲ
POŽIŪRIS

Magistro darbas

Socialiniai mokslai, vadyba ir verslo administravimas (03S)

Magistro darbo autorė: Giedrė Pupelytė.....

Vadovas: prof. habil. dr. Rimantas Želvys.....

Recenzentas.....

SANTRAUKA

Giedrė Pupelytė

Studijų kokybė Šiaulių universitete – studentų požiūris. Magistro darbas

Magistro darbe nagrinėjama studijų kokybė Šiaulių universitete studentų požiūriu. Studijų kokybė šiuolaikinėje visuomenėje tampa vis svarbesnis reiškinys, todėl visos aukštojo mokslo institucijos deda pastangas nagrinėdamos studijų kokybę, ieškodamos nesėkmių priežasčių bei siekdamos atrasti naujų patikimų būdų jai gerinti. Studentai – labai svarbi kiekvienos ugdymo įstaigos gyvavimo bei tobulėjimo dalis, todėl jų nuomonė apie tai, ką reikia keisti, vystyti ir skatinti yra labai svarbi. Atliktos anketinės apklausos tyrimo duomenų analizė atskleidė didelės viso universiteto sudedamosios dalies – studentų – nuomonę apie studijų kokybę Šiaulių universitete, jų pasirinktų studijų programų parengimo kokybę, faktorius, keliančius jų motyvaciją stengtis mokytis ir labiau gilinti jau turimas žinias, nuomonę apie universiteto materialiąją bazę, jų santykius su dėstytojais, tarpusavio konkurenciją ir jos įtaką mokymuisi, ateities planus, susijusius su pasirinktos studijų programos bei būsimos karjeros galimybėmis. Visi šie aspektai leidžia apibūdinti kaip studentai vertina studijų kokybę Šiaulių universitete, analizuoti jų nuomones pagal fakultetus. Pasitvirtino darbo autorės suformuluotos mokslinio tyrimo hipotezės, kad studentų požiūris į studijų kokybę skirtinguose Šiaulių universiteto fakultetuose skiriasi, ir kad didelę įtaką jų mokymosi motyvacijai turi teigiama atmosfera auditorijoje bei pozityvūs žmogiškieji santykiai su dėstytojais.

SUMMARY

Giedrė Pupelytė

Quality of Studies at Šiauliai university – the Attitude of Students. Master's Degree Work

The attitude of students towards the quality of studies at Šiauliai university is analysed in the Master's degree work. The quality of studies is becoming a more important aspect of higher education every day, so all institutions of higher education are putting more and more efforts when seeking for reasons of failures and trying to find new and reliable methods for its improvement. Students – very important part of every educational institution, so their opinion concerning things

that should be changed, developed and stimulated is very important. Analysis of the research data of implemented questionnaire revealed the attitude of the biggest integral part of every university – the students – about the quality of studies at Šiauliai university, the quality of their chosen study programmes, factors, motivating them to study and deepen the acquired knowledge, the material basis of the university, relationships of students with lecturers, the competition among students and its impact on studies, future plans, connected with matching the chosen study programme with a future job. All these aspects allow to describe how students evaluate the quality of studies at Šiauliai university, analyse their opinion following their faculties. The scientific hypotheses, formulated by the author of this work were true: the attitude of students towards the quality of studies at different faculties differs and that the positive atmosphere at the auditorium and good relations with lecturers has an affirmative effect on their learning motivation.

TURINYS

ĮVADAS.....	6
1. Kokybės užtikrinimo samprata	9
2. Aukštojo mokslo kokybė ir jos vertinimas	13
2.1. Studijų kokybę reglamentuojantys dokumentai.....	19
2.2. Studijų kokybės užtikrinimo procesas Lietuvoje ir užsienyje	22
2.3. Studijų kokybės užtikrinimo procesas Šiaulių universitete	25
3. Studentų požiūrio į studijų kokybę Šiaulių universitete analizė.....	27
4. IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS	57
5. LITERATŪRA	59
6. PRIEDAI	61

IVADAS

Tyrimo problema. *Kokybė – konkurencinė sritis aukštajame moksle, kurios idėja – pastovus judėjimas. Kokybė nėra vien tik nustatytų standartų atitikimas, o jos užtikrinimui galima priskirti ir socialinę ekonominę kontrolę, kurios produktai yra skirti vartotojams (Zamorski B., 2004). Tyrimo **problema** – nustatyti pagrindinius universiteto veiklos kokybės užtikrinimo kriterijus studentų požiūriu bei juos lyginti tarpusavyje, išanalizuoti universiteto veiklos teigiamus ir neigiamus aspektus.*

Visuomenės atžvilgiu, universitetų veiklos kokybė yra tiesiogiai susijusi su asmenybės vystymu, taigi ir kokybės gerinimas yra indėlis į individo raidą. Kiekvienas asmuo bei visa visuomenė nori, kad žmogus, baigęs universitetą, taptų visaverčiu jos nariu ir mokėtų spręsti jam gyvenimo pateiktas problemas bei inicijuoti visuomenės gerbūvio vystymo ir tobulinimo procesą. Todėl, kalbant apie kokybės gerinimo poreikį, pirmiausia reikėtų atsakyti į klausimą, kaip šis reiškinys įtakoja tiesiogiai su tuo susijusius socialinės aplinkos narius ir pagal kokius principus, kriterijus bei standartus yra skirstoma universitetų veiklos kokybė.

Universitetų veiklos kokybė turi tiesioginį ryšį su visuomenės motyvacija mokytis ir rinktis vieną arba kitą aukštąją universitetinę mokyklą, nors pasirinkimui įtakos turi ir asmenybės struktūros komponentai: kryptingumas, kuris yra svarbiausia asmenybės dalis (troškimai, norai, ketinimai, poreikiai, interesai, polinkiai, motyvai, tikslai, vertybinės nuostatos, pasaulėžiūra, įsitikinimai), temperamentas, charakteris, sugebėjimai, jausmai ir valia (Butkienė, Kepalaitė, 1996)

Analizuojant universitetų veiklos kokybės reiškinį, reikia apibrėžti ir universiteto veiklos kokybės sąvoką. Aukštojo mokslo kontekste kokybės kriterijai kur kas labiau išsiplėtę: tai nebėra vien tik idealus darbas auditorijoje. Dabar kokybė apima ir patalpų, įrengimų naudojimą bei priežiūrą, siūlomų kursų paplitimą ir relevantiškumą, universiteto skelbiamų mokymo tikslų bei užduočių įvykdymą, įtrauktų žmonių kiekį bei koordinuojančias ir vadovaujamas struktūras.

Praeityje kokybė buvo apibūdinama kaip tinkamumas tikslui pasiekti, prisitaikymas prie reikalavimų bei standartų ir kaip savybių bei bruožų visuma, kuri yra susijusi su jos gebėjimais patenkinti esamus arba numatomus poreikius (Yorke M., 1995).

Tyrimo aktualumas. Pasaulio aukštojo mokslo institucijos išrikiuojamos remiantis tokiais kokybės vertinimo kriterijais: aukštojo mokslo kokybė, universitetų fakultetuose vykstančio mokslinio bei tiriamojo darbo rezultatai (skaičiuojami Nobelio premijos laureatai, daugiausiai cituojami tyrinėtojai), straipsniai, išspausdinti svarbiausiuose periodiniuose moksliniuose

leidiniuose (“Nature and Science”), vertinami aukštojo mokslo institucijos akademiniai pasiekimai atsižvelgiant į institucijos dydį.

Tenka pripažinti, kad visais laikais aukštasis mokslas buvo prestižo dalykas. Šiandien situacija pasikeitė, kadangi beveik kiekvienas norintis gali įstoti į aukštąją mokyklą, universitetai ruošia galybę specialistų, kurie neatitinka darbo rinkos reikalavimų, o darbdaviai skundžiasi, jog universitetą baigęs jaunas žmogus – niekam tinkamas („Pasaulio ir Lietuvos universitetai: ką rodo reitingai?“). Be to, argi universitetas, kurio veiklos kokybė yra vertinama prastai gali parengti gerus, aukštos kvalifikacijos specialistus? Taigi universitetų veiklos kokybės vertinimas tampa ypač **aktuali**u reiškiniu, paplitusi daugelyje šalių.

Šiuo metu Lietuvos aukštosiose universitetinėse mokyklose studentai noriai moka už studijas. Tai įtakoja didelį, netgi perteklinį studentų skaičių auditorijose. Tokiu būdu, mokomoji medžiaga pateikiama studentams paviršutiniškai dėl laiko trūkumo perpildytose grupėse.

Be to, Lietuva yra viena iš nedaugelio Europos valstybių, neturinčių mokslinių tradicijų. Lietuvoje mokslas daugiausiai suvokiamas kaip atliekantis švietėjišką funkciją, o toks suvokimas yra tiesiog atgyvenęs („Pasaulio ir Lietuvos universitetai: ką rodo reitingai?“).

Studijų Šiaulių universitete kokybės vertinimo tyrimas padės aptarti tokias aktualias problemas, kaip tyrime dalyvaujančio universiteto veiklos trūkumus bei silpnybes, išaiškinti ką reikia keisti bei tobulinti.

Galima daryti prielaidą, kad studijų kokybės universitete tyrimų poreikio atsiradimą sąlygoja tiek akademinė visuomenė, tiek visa socialinė aplinka: studentai reikalauja kokybiškų studijų, dėstytojams reikia gerų darbo sąlygų ir tinkamo užmokesčio, darbdaviai, savo ruožtu, reikalauja gerų specialistų.

Tyrimo objektas – studentų požiūris į studijų kokybę Šiaulių universitete.

Hipotezė – 1. Studentų požiūris į studijų kokybę skirtinguose Šiaulių universiteto fakultetuose skiriasi.

2. Didelę įtaką studentų mokymosi motyvacijai turi teigiama atmosfera auditorijoje bei pozityvūs žmogiškieji santykiai su dėstytojais.

Tyrimo tikslas – ištirti studijų kokybę Šiaulių universitete studentų požiūriu. Atlikus tyrimą, apibendrinti iškeltas hipotezes, patikrinti jų validumą.

Siekiant tikslo, sprendžiami tokie uždaviniai:

1. Apklausti studentus ir nustatyti, kaip jie vertina studijų kokybę Šiaulių universitete apskritai bei savo fakultetuose.
2. Analizuoti literatūrą ir apžvelgti studijų kokybės vertinimo reiškinį Lietuvoje ir užsienyje
3. Naudojant SPSS programą analizuoti ir lyginti apklausų rezultatus.

Sprendžiant iškeltus uždavinius, naudoti tokie tyrimo metodai:

I. Teorinių šaltinių analizės metodai.

Mokslinės literatūros dokumentų analizė, lyginimas, apibendrinimas, sintezė.

II. Empiriniai duomenų rinkimo metodai:

1. Anketavimas.
2. Ekspertizė.

III. Statistinės duomenų analizės metodai:

1. Duomenų rinkimas (imčių sudarymas, anketavimas).
2. Aprašomoji statistika

Tyrimo strategija:

1. Anketų sudarymas, jų tobulinimas, tikrinimas.
2. Tiriamosios imties nustatymas.
3. Mokslinės, literatūros paieška, analizė, lyginimas, apibendrinimas, sintezė.
4. Gautų tyrimo rezultatų duomenų analizė, lyginimas.
5. Tyrimo išvadų formulavimas, pateikimas.

1. KOKYBĖS UŽTIKRINIMO SAMPRATA

Kokybė dabartiniame lietuvių kalbos žodyne apibūdinama dviem variantais:

1. *daikto ypatybė, savybė*: Visa tai, kuo viena medžiaga skiriasi nuo kitos, kas apibrėžia ją kaip tam tikrą medžiagą, mes vadiname medžiagos kokybe.

2. *tinkamumo laipsnis* (Dabartinės lietuvių kalbos žodynas)

Bet kurioje diskusijoje, susijusioje su kokybės užtikrinimu aukštajame moksle yra labai svarbu pradėti nusakant terminus bei frazes, kurie bus naudojami. Sekančios definicijos yra labiausiai priimtinos:

- *Kokybė* – anot J. Juran, tai *atitikimas tikslui*, bei anot P. Crosby, tai *atitikimas reikalavimams*. Edukacinė definicija teigia, kad *kokybė*, tai besitęsiantis procesas, kuris užtikrina sutartų standartų atitikimą. Šie nustatyti standartai turi garantuoti, kad kiekviena edukacinė institucija, kurioje vyksta kokybės užtikrinimas, turi potencialą pasiekti aukštą turinio kokybę bei rezultatus.

- *Kokybės užtikrinimas* - priemonės, kuriomis institucija gali užtikrintai garantuoti, kad įstaigoje laikomasi kokybės standartų ir jie yra stiprinami.

- *Kokybės kontrolė* - susijusi su tikrinimo procedūromis (formaliomis ir neformaliomis), kurias naudoja institucijos siekdamos kontroliuoti kokybę ir standartus. (ESIB)

Kokybės užtikrinimo tema visada buvo labai svarbi. Atsiradusi verslo sektoriuje dabar ji yra aktuali ir edukaciniame kontekste bei viešajame sektoriuje. *Kokybė* vis dar lieka labai svarbus atributas, kuris sukuria gaunamos paslaugos / produkto vertę. Be to, *kokybė* gali būti apibūdinama kaip priemonė, pagal kurią verslo / paslaugų tiekėjai išskiria save tarp nacionalinių konkurentų. Kadangi verslo sektorius yra pirmaujantis kokybės užtikrinimo klausime, ne verslo įmonės bei organizacijos, tokios kaip edukacinės institucijos, gali kai kuriais aspektais mokytis iš verslo įmonių.

Kokybės užtikrinimas atsirado kaip pagrindinė verslo metodologija Vakarų pasaulyje 1950aisiais-1960aisiais metais. *Kokybės* koncepcija yra gana sunkiai apibrėžiama, kadangi ji išreiškia artimą, bet tuo pačiu ir pastebimą skirtumą tarp kelių dalykų. Terminai, kaip „*geresnis*“, „*geriausias*“, „*tinkamiausias*“ ir kt. yra taikomi *kokybei* apibūdinti.

Labai svarbu suprasti skirtingas filosofijas, kurios vyrauja *kokybės užtikrinime* verslo sferoje bei viešajame sektoriuje. Industriniame / verslo sektoriuje filosofija per pastaruosius 50 metų tapo koncentruota ties darbuotojų mokymu, siekiant išvengti problemų, stiprinti organizacines sistemas bei pastoviai gerinti našumą. Tuo tarpu viešajame sektoriuje, tokiose srityje

kaip sveikata ir švietimas, filosofija remiasi stebėjimo, kontrolės požiūriu, pasitikint vyriausybine kontrole, profesionaliomis rekomendacijomis, vidiniais auditais bei visai neseniai pradėtais naudoti išoriniais tikrinimais siekiant išlaikyti standartus, spręsti problemas.

Kokybės užtikrinimo koncepcija nėra nauja. Ji gali būti apibūdinta ir kaip grupė terminologijų bei metodologijų, kurios dabar yra naudojamos siekiant nusakyti, vystyti ir pritaikyti. Pateikiama daug skirtingų sampratų kokybei aukštajame moksle apibūdinti bei paaiškinti. Buvo pasiūlytos skirtingos definicijos, bet konsensus taip ir nebuvo pasiektas. Priimtinausias kriterijus kokybės užtikrinimui aukštajame moksle turbūt yra „Atitikimas tikslui“ (J. Juran). Tačiau ir šis konsensus neišsprendžia problemos kas gi galų gale yra turima omeny, kalbant apie kokybę aukštajame moksle: tai tiesiog dar vienas žingsnis į priekį diskusijoje į sekantį klausimą „koks yra aukštojo mokslo kokybės tikslas?“. Skirtingi požiūriai į kokybę atspindi skirtingas aukštojo mokslo koncepcijas. (ESIB)

Toliau pateikiamas įvairių kokybės apibrėžimų klasifikacijų palyginimas:

1 lentelė

Įvairių kokybės apibrėžimų klasifikacijų palyginimas (Rudzevičius J., 2005)

Garvin, 1984	Dahlgaard et al., 1998	Rieves et al., 1994
Viršijanti kokybė (Transcendent Quality) (absoliuti ir visuotinai pripažįstama remiantis patirtimi)	Išskirtinė kokybė (Exceptional Quality) (tradicinių ar aukščiausių reikalavimų patenkinimas ar atitiktis standartams)	Kokybė yra tobulas veikimas (Quality is excellence) (aukščiausių standartų siekimas)
Kokybė pagal produktą (Product-based Quality) (Dėmesys tam tikrų produkto ingredientų kiekiui ar jo savybėms)	Kokybė yra tobulumas ir pastovumas (Quality is perfection or consistency) (tikslus reikalavimų vykdymas, o ne aukštų standartų siekimas)	Kokybė yra vertė (Quality is value) (tam tikrų vartotojų reikalavimų įvykdymas pagal kokybės ir kainos atitikties reikalavimus)
Kokybė pagal vartotoją (User-based Quality) (subjektyvi, kylanti iš	Kokybė yra tinkamumas naudoti (Quality is fitness for	Kokybė yra atitiktis reikalavimams (Quality is conformance to

individualių vartotojo polinkių ir poreikių)	purpose) (produkto kokybės ir jo paskirties ryšys)	specifications) (kiekybinių reikalavimų vykdymas)
Kokybė pagal gamybos procesą (Manufacturing-based Quality) (reikalavimų ir techninių sąlygų vykdymas)	Kokybė yra vertė už pinigus (Quality is value for money) (reikalavimų įvykdymas priimtinomis sąnaudomis)	Kokybė yra vartotojų reikalavimų pasiekimas ir/ar viršijimas (Quality is meeting and/or exceeding customers‘ expectations) (dėmesys vidinių ir išorinių klientų poreikiams)
Kokybė pagal vertę (Value-based Quality) (kokybė už tinkamą kainą)	Transformacinė kokybė (Transformative Quality) (nuolatinis tobulinimas ir kokybės keitimas)	

Kokybė reikalauja, kad aukštasis mokslas būtų charakterizuojamas pagal tokias tarptautines dimensijas:

- keitimasis žiniomis,
- aktyvus tarpusavio bendradarbiavimas per tarptautinius ryšius,
- studentų ir dėstytojų mobilumas,
- tarptautiniai mokslinių tyrimų projektai, kurie atliekami atsižvelgiant į nacionalines kultūros vertybes ir aplinkybes.

Aukštojo mokslo kokybė yra nusakoma daugumos jį sudarančių komponentų kokybiniais pakitimais, o ir pati aukštojo mokslo kokybės samprata traktuojama kaip multidimensinė. (Gudaitytė D., Jucevičienė P., 2000)

Universitetinio, kaip ir apskritai aukštojo, mokslo kokybė, būdama multidimensinė sąvoka ir apimdama visas aukštojo mokslo funkcijas ir veiklos sritis (mokymas, mokslas, žmoniškieji ištekliai, materialinė ir intelektualinė bazė, paslaugos visuomenei, akademinė aplinka, darbo patirtis už institucijos ribų, keitimasis žiniomis ir kt.), visuomenėje dažnai vertinama pagal rezultata – parengtų specialistų kokybę.

Nutulusio nuo sostinės universiteto, ypač jei jis vienas regione, kokybė labiau matoma, analizuojama – kokybė apima mokslo institucijos ir darbo rinkos sąveiką arba jos nebuvimą. Regioniniam universitetui lieka vienas kelias – tapti atviru, moderniu, rinkos poreikius

tenkinančiu, regiono plėtrai įtakos darančiu universitetu. Taigi, keičiasi studento bei dėstytojo statusas. Šiandien universitete siekiama prioritetinių studento (turinčio lūkesčių, aktyvaus žinių kūrimo proceso dalyvio) ir nuolatos tobulėjančio dėstytojo (konsultanto, patarėjo, pokyčių tarpininko) santykių, kurie neišvengiamai plėtojasi ir regioniniame universitete išauga iki studento – dėstytojo – darbdavio sąveikos. (Liukinevičienė L., 2003)

2. AUKŠTOJO MOKSLO KOKYBĖ IR JOS VERTINIMAS

Auganti geros aukštojo mokslo kokybės paklausa leidžia suprasti, kad pastaruojų metu aukštojo mokslo institucijos susiduria su tokiu pačiu spaudimu kaip ir verslo sektorius jau daugelį dešimtmečių. Ši implikacija tampa vis svarbesnė toms aukštojo mokslo institucijoms, kurioms trūksta finansų bei infrastruktūros resursų, kadangi jos susiduria su stipria konkurencija iš vietinių, tolimesnių bei užsienio švietimo institucijų. Kai kurios verslo sektoriuje pasiektos patirtys gali būti naudingos ir siekiant kokybės aukštajame moksle:

- kokybės kultūros sukūrimas,
- studentų bei dėstytojų poreikių žinojimas,
- aukštojo mokslo patrauklumo sukūrimas pagal socialines ir ekonomines tendencijas tuo pačiu palaikant aukštą dėstytojų įtraukimo lygį bei aukščiausią kokybę. (ESIB)

Studijų kokybė tiesiogiai priklauso ir nuo studentų skaičiaus aukštosiose mokyklose (pagal studentų skaičių, tenkantį tūkstančiui gyventojų, Lietuva patenka į pirmaujančių pasaulyje gretas). Tačiau reikia pabrėžti, jog kuo daugiau studentų, tuo mažiau lėšų skiriama vieno studento kokybiškam paruošimui darbo rinkai. Deja, Lietuva yra tarp labiausiai atsiliekančiųjų, kadangi šiuo metu vienam studentui išleidžiama 1790USD, kai ES šalyse vienai studijų vietai vidutiniškai skiriama apie 8000USD. (Pasaulio ir Lietuvos universitetai: ką rodo reitingai?, 2004)

Šiuolaikiniai globalizacijos procesai ir Europos aukštojo mokslo erdvės formavimo procesai reikalauja ypatingą dėmesį skirti aukštojo mokslo kokybės užtikrinimui. Kokybės užtikrinimo mechanizmai, akreditacija ir jos skaidrios procedūros gali būti traktuojamos kaip būtinos sąlygos siekiant garantuoti aukštą studijų kokybę. (Europos aukštojo mokslo institucijų konvencija, 2001)

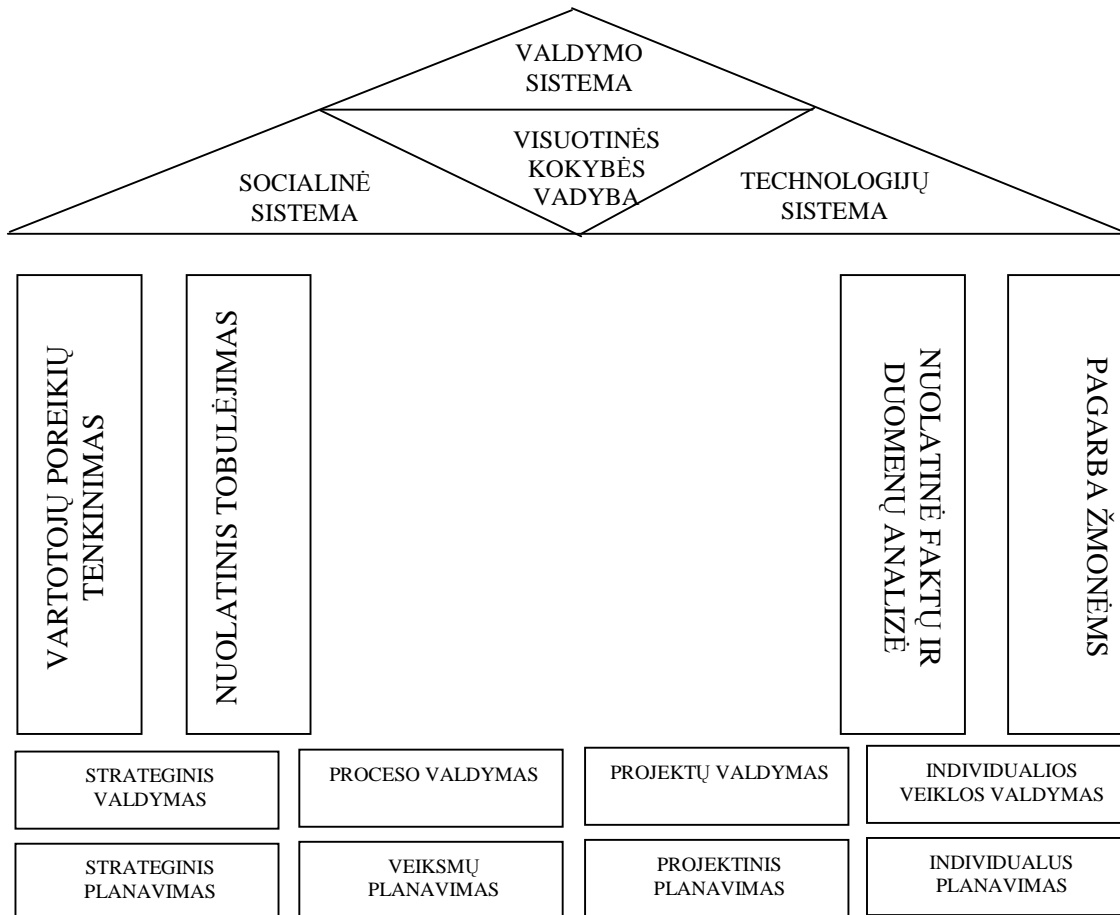
Judėjimas nuo pasaulinių link Europinių krypčių ir vystymasis, supratimas, kad Europa prarado savo dominuojančią poziciją pasaulyje, kaip tikslas tarptautinėms studijoms (pagrindinai JAV studentams) ir transnacionalinio švietimo augimas didina tarptautinę aukštojo mokslo konkurenciją Europos regione, suformavo vieną pagrindinių priežasčių iniciatyvoms, išdėstytoms Bolonijos deklaracijoje. (Marijk C. Van der Wende&Don F. Westerheijden, 2001)

Šiuolaikinės kokybės, kaip būdo, patenkinančio vidinį ir išorinį vartotoją, samprata buvo suformuluota vadybos teorijose ir visuotinės kokybės vadybos filosofijoje.

Visas studijų kokybės konstruktas remiasi į keturias atramines kolonas ir vaizduoja keturis visuotinės vadybos principus:

- vartotojų poreikių tenkinimą,

- pastovų jų tobulėjimą,
- nuolatinę faktų ir duomenų analizę,
- pagarbą žmonėms (žr. 1 pav.).

1 pav. Visuotinės kokybės „statinys“ pagal Barnett (Juodaitytė A., 2004)

Studijų kokybės pagrindas - tai konkrečios strategijų, procesų, projektų, personalijų kokybės valdymo procedūros. Atsižvelgiant į universiteto misiją, tikslus, veiklos planavimas vyksta strateginiame lygmenyje. Procesų valdymas – tai planavimas ir veiksmų, padedančių studijų kokybei pasiekti numatymas, ryšių tarp atskirų universiteto padalinių užtikrinimas. Projektų komandinis valdymas – tai veiksmų, būtinų kokybei užtikrinti numatymas, kokybės atskiruose universiteto padaliniuose valdymas, jos siekia darbuotojų komandos. Personalijų kokybė reiškia, kad kiekvienas kolektyvo narys individualiai planuoja savo veiklą ir siekia joje reikiamo kompetentingumo. (Juodaitytė A., 2004)

Siekdami gauti informaciją apie vertinimo objektą, vertintojai naudojami tam tikrais vertinimo metodais (dokumentų analize, apklausa arba stebėjimu) ir informacijos šaltiniais. Pastarieji gali būti daiktiniai – dokumentai, įrengimai, patalpos ir panašiai; ir žmoniškieji – universiteto bendruomenės nariai arba išorinei aplinkai priklausantys asmenys – absolventai, darbdaviai ir kiti. Pavyzdžiui, vertintojai, naudodamiesi anketine apklausa, renka informaciją apie tarptautinių ryšių naudingumą. Šiuo atveju informacijos šaltiniai gali būti universiteto studentai ir dėstytojai, kurie vertintojams pateikia grįžtamąjį ryšį apie tarptautinių ryšių naudingumą jų akademinėje veikloje. (Savickienė I. (2), 2005)

Vertinimas turėtų būti pagrįstas tam tikrais principais. I. Savickienė ((2) 2005) savo straipsnyje dėsto H. Simons įvardintus principus:

- *Komandinio darbo svarba.* Reikia sukurti tokią bendradarbiavimo kultūrą universitete, kad kiekvienas bendruomenės narys palaikytų šį procesą. Visi turėtų siekti tam tikro indėlio į šį procesą.
- *Vertinimui svarbūs žmoniškieji ir laiko ištekliai.* Jei siekiama, kad vertinimas taptų nuolatiniu procesu, jį reikia planuoti taip, kad jis nepareikalautų per daug laiko sąnaudų, kad neatitrauktų universiteto bendruomenės nuo jos pagrindinės veiklos. Kalbant apie žmoniškuosius išteklius, universitete reikalingi asmenys, sugebantys atlikti vertinimą, išanalizuoti jo rezultatus ir paskleisti gautas išvadas.
- *Vertinimas turi būti pagrįstas išsamia analize.* Po visapusių tyrimų reikia atlikti detalesnį atskirų dimensijų vertinimą, visų pirma tų, kurių būklė atrodo prasčiausiai.

Vertinimas turėtų skatinti tobulėjimą. Asmenys, atliekantys vertinimą, privalėtų kaskart vis geriau atlikti savo darbą. Ateityje tokie bendruomenės nariai galėtų tapti reiklesni studijų kokybei ir prisidėti prie jos gerinimo. (Savickienė I. (2), 2005)

Studijų kokybės dimensijos – aukštosios mokyklos veiklos sritys, kurios yra reikšmingos studijų kokybei ir daugiau arba mažiau lemia studijuojančio asmens saviugdą bei įgyjamą kvalifikaciją. (Savickiene I., Pukelis K., 2004)

Studijų kokybės dimensijų, kriterijų ir standartinių rodiklių visuma sudaro *studijų kokybės standartą* – reikalavimus, kurių turi būti laikomasi siekiant sudaryti tinkamas sąlygas asmens saviugdai plėtoti ir kvalifikacijai įgyti konkrečiame universitete ar kitoje aukštojoje mokykloje (žr. 2 lentelę).

2 lentelė: Vertinimo kriterijai pagal studijų kokybės dimensijas (Savickiene I., Pukelis K., 2004)

Studijų kokybės dimensijos	Vertinimo kriterijai
Misijos ir tikslų įgyvendinimas	Misijos aprašo prasmingumo, institucijos tikslų atitikimas keliamiems aukštosios mokyklos siekiams, tikslų ir misijos suderinamumas
Vadovavimas	Vadovavimo stiliaus tinkamumas, vadovo sugebėjimas spręsti sudėtingas problemas, iniciatyvumas ir pasitikėjimas savimi, vadovo bendravimas su pavaldiniais
Studentų priėmimas ir paramos jiems organizavimas	Reikalavimų būsimiems studentams tinkamumas, informacijos būsimiems studentams pakankamumas, priimamų studentų tinkamas pasirengimas siekti studijų tikslų, pagalbos studentams adaptuotis efektyvumas, galimybės studentams konsultuotis su administracija ir akademinio personalu, informacijos apie studijas prieinamumas, akademinio krūvio paskirstymo optimalumas ir sąlygų studijuoti neįgaliesiems tinkamumas.
Studentų tobulėjimas	Studentų akademinė pažanga ir asmeninis tobulėjimas, jų pasiruošimas dirbti, siekti karjeros ir tęsti studijas, absolventų įsidarbinimo lygis.
Akademinio personalo kvalifikacijos tobulinimas	Kvalifikacijos atitikimas formaliems reikalavimams, gebėjimas organizuoti studentų darbą, studentų pasiekimų vertinimo skaidrumas ir tinkamumas, dalyvavimas didaktinėje, studijų turinio tobulinimo bei mokslinėje veikloje ir jos rezultatyvumas, profesinio tobulėjimo atitikimas institucijos plėtros strategijai.
Materialinių išteklių valdymas	Naudojimosi auditorijomis, laboratorijomis, įrengimais, aparatūra, kompiuteriais, kompiuterinėmis programomis, internetu ir bibliotekos fondais galimybės: jų pakankamumas, tinkamumas, prieinamumas ir pritaikomumas studijoms.

Išorinių ryšių palaikymas ir plėtojimas	Bendradarbiavimo su kitomis aukštosiomis mokyklomis, pramonės, mokslo, karinėmis, meno ir kultūros organizacijomis, darbdaviais bei absolventais reikšmingumas ir sistemingumas, studentų ir dėstytojų aktyvumas tarptautinėse mainų programose ir įgytos patirties pritaikomumas studijoms bei akademinėi veiklai.
Studijų kokybės užtikrinimas	Studijų kokybės tobulinimo sistemingumas ir bendruomenės informavimas apie tai. Kokybės užtikrinimo planingumas, išsamumas ir reprezentatyvumas.

Universitetinių studijų kokybės vertinimo sistema gali atlikti atskaitomybės, informavimo, palyginamumo ir studijų kokybės tobulinimo funkcijas. Pirmosios dvi funkcijos yra susijusios su universiteto išorine arba vidine aplinka. Palyginamumo funkcija susijusi su išorine, o tobulinimo – su vidine universiteto aplinka. (Savickiene I., Pukelis K., 2004)

Pagal procesinius parametrus universitetinių studijų kokybės vertinimo procesą sudaro šie etapai:

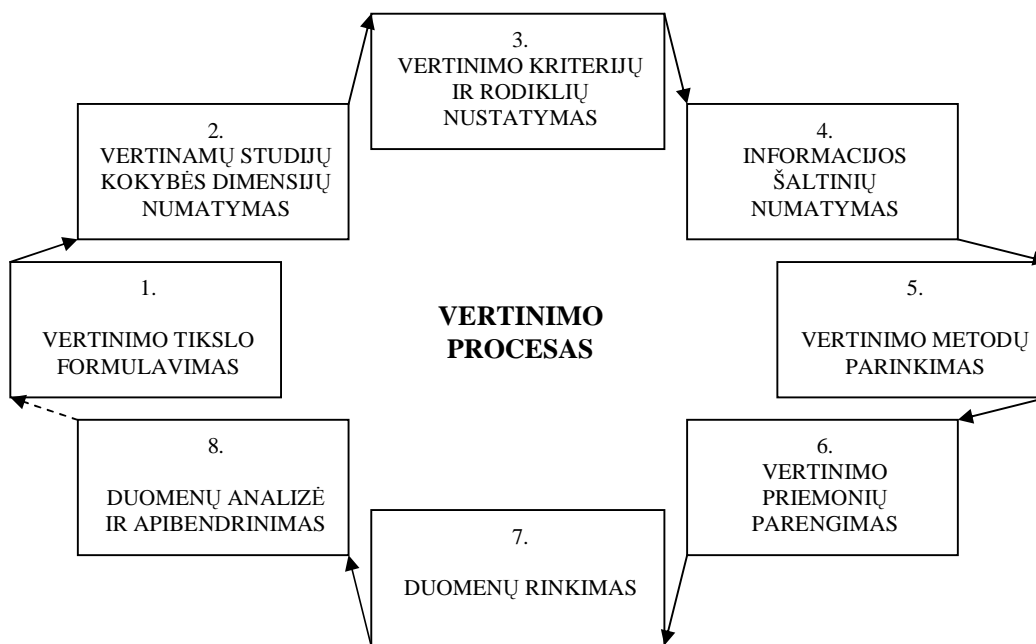
- Vertinimo tikslo nustatymas,
- Studijų kokybės dimensijų apibūdinimas,
- Vertinimo kriterijų ir rodiklių formulavimas,
- Informacijos šaltinių nustatymas,
- Vertinimo metodų parinkimas,
- Vertinimo priemonių parengimas,
- Duomenų rinkimas,
- Duomenų analizė ir apibendrinimas.

I. Savickienė (2005) savo straipsnyje pateikia ir L. Parkerio išsakytas mintis, kurios kalba apie vertinimo pagrįstumą ir patikimumą. Pasak jo, vertinimas būna pagrįstas tuo atveju, kai aiškiai įvardijama, kas ir koku tikslu yra vertinama, kai vertinimo kriterijai yra konkretūs, nedviprasmiški ir atitinkantys vertinimo tikslą. Vertinimo patikimumą sąlygoja vertinimo metodų tinkamumas, dalyvaujančiųjų vertinime pozityvus nusistatymas. (Savickiene I. (2), 2005)

Vertinimo proceso etapai:

- tikslo formulavimas,

- kokybės dimensijų nustatymas,
- kriterijų ir rodiklių nustatymas,
- informacijos šaltinių numatymas,
- metodų parinkimas,
- vertinimo priemonių parengimas,
- duomenų rinkimas,
- duomenų analizė ir apibendrinimas (žr. 2 pav.).

2 pav. Vertinimo proceso etapai (Savickiene I. (2), 2005)

Vertinimas - ciklinis procesas. Vertinimo sistema sąveikauja su universiteto vidine ir išorine aplinka, perduodama jai informaciją (Savickiene I (2), 2005).

Kiekviena vertinimo proceso grandis yra tiesiogiai susijusi viena su kita ir tiesiogiai įtakoja viso vertinimo proceso eigą, vertinimo efektyvumą ir rezultatų patikimumą.

2.1. STUDIJŲ KOKYBĘ REGLAMENTUOJANTYS DOKUMENTAI

Kaip V. Dienys, K. Pukelis ir P. Žiliukas komentuoja Kašubą, kokybės užtikrinimas – svarbus aukštojo mokslo plėtotės veiksnys. Tai akcentuojama ir ES dokumentuose. Bolonijos deklaracijoje (1999m.) teigiama, kad siekiant kokybės būtina skatinti bendradarbiavimą Europos mastu, sukurti galimus palyginti kriterijus ir metodiką. Sorbonos deklaracijoje (2000m.) teigiama, kad Europos aukštojo mokslo kokybę galima pagerinti dalinantis patirtimi šioje srityje, vienoms aukštosioms mokykloms mokantis iš kitų. Salamankos konvencijoje (2001m.) akcentuojama, kad reikia sukurti visiems priimtinas kokybės vertinimo, užtikrinimo ir sertifikavimo procedūras, kuriomis remiantis būtų galima tobulinti studijų kokybę. Prahos komunikate (2001m.) taip pat kalbama apie dalijimąsi patirtimi ir bendrų kokybės gairių kūrimą. Šios iniciatyvos turi nemažą pranašumą su Vašingtono susitarimo iniciatyvomis (Dienys V., Pukelis K., Žiliukas P., 2005).

1999 m. birželio 19 d., praėjus vieneriems metams po Sorbonos deklaracijos, 29 Europos valstybių aukštojo mokslo ministrai pasirašė Bolonijos deklaraciją. Jie susitarė dėl svarbių bendrų uždavinių vystant nuoseklią ir darnią Europos aukštojo mokslo ir studijų erdvę iki 2010 m. Po pasirašymo, pirmojoje konferencijoje, organizuotoje Prahoje 2001 m. gegužės 19 d., jie išskėlė daugiau uždavinių ir dar kartą patvirtino savo pasižadėjimus sukurti Europos aukštojo mokslo ir studijų erdvę iki 2010 m.

Aukštojo mokslo kokybė vaidina pagrindinį vaidmenį kuriant Europos aukštojo mokslo ir studijų erdvę. Ministrai nutarė, kad ir toliau remis kokybės užtikrinimą instituciniu, nacionaliniu ir Europos lygiu. Jie pabrėžė, kad kokybės užtikrinimo kriterijai ir metodologijos turėtų būti kuriamos kartu.

Jie taip pat pabrėžė, kad laikantis institucinės autonomijos principo, pati institucija turėtų būti tiesiogiai atsakinga už aukštojo mokslo kokybės užtikrinimą, o tai padeda pagrindus tikrai akademinės sistemos atskaitomybei šalies kokybės rėmuose.

Todėl, jie sutiko, kad iki 2005 m. nacionalinės kokybės užtikrinimo sistemos turėtų apimti:

- Aiškia susijusių organizacijų ir institucijų atsakomybę.
- Programų ar institucijų vertinimą, įskaitant tiek vidinį, tiek išorinį vertinimą, studentų dalyvavimą ir rezultatų paskelbimą.
- Akreditacijos sistemą, atestaciją ar palyginamąsias procedūras.
- Dalyvavimą tarptautinėje veikloje, bendradarbiavimą ir tinklų kūrimą. (Aukštojo mokslo ministrų konferencijos komunikatas, Berlynas, 2003)

Svarbiausias Bolonijos proceso tikslas yra užtikrinti ir išlaikyti Europos aukštojo mokslo kokybės standartus. Siekiant įvertinti tyrimų bei dėstymo kokybę, būtina sukurti palyginamus kriterijus ir metodus. 1998m. Europos Komisija rekomendavo stiprinti bendradarbiavimą kokybės užtikrinimo srityje, o 1999m. jau buvo įsteigtas Europos kokybės užtikrinimo tinklas (ENQA). ENQA skleidžia informaciją apie praktinę patirtį, naujausias diskusijas ir būdus, kaip įvertinti studijų, dėstymo ir tyrimų kokybę. Kokybės užtikrinimas apima:

- 1) *kokybės kontrolę* – vidinį institucijos ar programos kokybės įvertinimą, taikant nustatytus būdus ir priemones;
- 2) *kokybės kultūrą* – taikomus kokybės modelius institucijų vadybos sistemose;
- 3) *vertinimą* – sistemišką ir kritišką nagrinėjimą, kuris yra pagrindas priimti sprendimą ar rekomendacijas dėl aukštojo mokslo institucijos ar programos kokybės;
- 4) *įvertinimą* – sisteminį informacijos kaupimo, lyginimo ir panaudojimo procesą, leidžiantį parengti išvadas dėl aukštojo mokslo institucijos ar programos efektyvumo. Įvertinimo procedūra yra būtina prieš priimant oficialų sprendimą dėl akreditacijos.

Vertinimas gali būti vidinis arba išorinis. *Vidinis vertinimas* – tai sistemiškas administracinių duomenų kaupimas, studentų ir absolventų apklausos ir pokalbiai su jais.

Išorinio vertinimo proceso metu ekspertų grupė aplanko studijų vietą bei atlieka studijų ir dėstymo monitoringą. Įvertinus, ar veiksmingai taikomos kokybės užtikrinimo priemonės, pateikiama galutinė ataskaita. Be akademinų studijų ir dėstymo, įvairiais lygiais tiek vidujai, tiek išoriškai vertinami ir moksliniai tyrimai. (Svarbiausi Bolonijos proceso dokumentai, 2005)

Salamankos konvencijos tikslas yra politinis: aukštosios mokyklos nori suformuluoti aiškius siekius ir tikslus, veiklos principus ir pagrindinius reikalavimus, išryškinti sunkumus, kuriuos reikia nugalėti formuojant Europos aukštojo mokslo erdvę.

Europos universitetai išreiškia valią formuoti aukštojo mokslo ateitį Europos kontekste. Jie priima Sorbonos/Bolonijos deklaracijos mestą iššūkį ir siekia dalyvauti Europos aukštojo mokslo erdvės kūrybiniame procese.

Ši konvencija, tai informacija Europos švietimo ministrams, kurių susitikimas vyko Prahoje 2001 m. gegužės 18-19 dienomis. Tai dvylikos grupių diskusinio darbo rezultatas, sietinas su Bolonijos deklaracijoje atsispindinčiomis šešiomis pagrindinėmis temomis. (Europos aukštojo mokslo institucijų konvencija, Salamanka, 2001)

Šiuolaikiniai globalizacijos procesai ir Europos aukštojo mokslo erdvės formavimo procesai reikalauja ypatingą dėmesį skirti aukštojo mokslo kokybės užtikrinimui. Kokybės užtikrinimo mechanizmai, akreditacija ir jos skaidrios procedūros gali būti traktuojamos kaip būtinos sąlygos siekiant garantuoti aukštą studijų kokybę. (Europos aukštojo mokslo institucijų konvencija, Salamanka, 2001)

2.2. STUDIJŲ KOKYBĖS UŽTIKRINIMO PROCESAS LIETUVOJE IR UŽSIENYJE

Daugelis šalių pastaraisiais metais yra paruošusios nacionalines kvalifikacijų sandaras (National Qualifications Framework). Airijoje ji patvirtinta 2003 spalio mėn. Kuriamas ir European Qualifications Framework. Svarbu ir Lietuvoje sukurti Nacionalinę kvalifikacijų sandarą, kuri atitiktų Europos kvalifikacijų sandaros principus.

Visos institucijos, kurios teikia laipsnius, galėtų turėti sukurtas *kokybės užtikrinimo sistemas ir procedūras*, kurios būtų suderintos su SKVC, kuris tuo tikslu galėtų paruošti atmintinę apie kokybės sistemas studijų ir mokymo įstaigose. Atmintinė turėtų mokymo institucijai pasiekti, kad ji:

- a) turi supratimą apie kokybę, o taip pat kokybės užtikrinimo procedūras;
- b) sistematiškai įvertina programų tikslų pasiekimą ir pastoviai jas tobulina;
- c) vertina teikiamų paslaugų efektyvumą;
- d) pastoviai keičiasi informacija su visomis programa suinteresuotomis pusėmis (studentais, darbdaviais, valstybe ir visuomene);
- e) siekia suderinti savo programas su Europos universitetų programomis. SKVC galėtų periodiškai įvertinti kokybės politiką ir procedūras atskiruose universitetuose, o vertinimus atspausdinti ir paskleisti tarp visų mokymo įstaigų.

Kokybės užtikrinimo procedūrose turi būti numatytas:

- Programų ruošimo ir tobulinimo procedūros
- Programų monitoringo ir vertinimo procedūros
- Klausytojų vertinimo metodai
- Paslaugų, susijusių su programa, vertinimas

Kokybės koncepcija apima ne tik pačias programas, bet ir darbuotojus, patalpas, valdymą, mokymo procesą, paramą klausytojams, akademinę paramą, bendradarbiavimą su šaka, kuriai ruošiami specialistai. (Studijų procesų aukštosiose mokyklose tobulinimas ir parama studentams, 2005)

Studijų kokybės vertinimo procesas paplitęs Europoje: tokiose šalyse kaip Švedija, Estija ir Olandija studijų kokybės vertinimą užsako valstybė / vyriausybė, tačiau tik Švedijoje ir Estijoje vertinimas yra finansuojamas valstybės lėšomis. Olandijoje vertinimo procedūras finansuoja pačios aukštojo mokslo institucijos. Pastebėtina tai, kad aukštojo mokslo vertinimo proceso tikslas visose trijose jau minėtose valstybėse yra vienas: kontrolė. Be to, svarbus rezultatas yra ir informacijos gavimas, jos lyginimas, vystymas ir gerinimas reikiama kryptimi (žr. 2 lentelę.)

Studijų kokybės vertinimas užsienyje (ESIB)

Pagrindiniai klausimai	Švedija	Estija	Olandija
Nuosavybės teisė	Nacionalinė aukštojo mokslo agentūra	Aukštojo mokslo kokybės vertinimo taryba	Olandijos profesinio rengimo universitetų asociacija (HBO-raad) profesionaliam aukštajam mokslui bei Olandijos universitetų asociacija (VSNU) akademiniam aukštajam mokslui.
Kas: - organizuoja /koordinuoja, - vykdo.	Aukštojo mokslo agentūros personalas. Vykdo pagrindiniai personalas iš aukštojo mokslo institucijos. Įtraukiami studentai.	Tarybos vertinimo komitetai. Estijos aukštojo mokslo akreditacijos centras.	Profesiniam aukštajam mokslui (Hogescholen) – HBO raad. Universitetiniam išsilavinimui – VSNU. Vykdo universitetų, politechnikos institutų personalas bei išoriniai vertintojai. Įtraukiami studentai. Inspekcija vykdo Meta vertinimą aukštajam mokslui.

Kada? / Koks laiko ciklas?	6 metų ciklas. Nepertaukiamai po prašymo pateikimo.	7 metų ciklas.	6 metų ciklas.
Kas vertinama: - apimtis, - objektas.	Aukštojo mokslo sektorius. Institucinis, pagrindinis laipsnis, profesinis laipsnis, mokomųjų dalykų vertinimas. Sąlygų mokymuisi bei rezultatų vertinimas, jų ryšys su įstatymų baze, praktika ir laipsnio struktūra. Dokumentai, kuriais vadovujamasi.	Institucijos kaip visuma arba struktūrinės dalys bei studijų programos. Vertinimo tikslas – atitikti edukacinius standartus siekiant diplomų pripažinimo.	Aukštojo mokslo sektorius. Programų tikrinimas. Inspekcija vykdo meta patikrinimus susijusius su tikslų aprašymais. Dokumentai, kuriais vadovujamasi.
Metodas	Savęs vertinimas, išorinė vertinimo grupė, studijų vizitai ir publikacijos.	Savianalizės ataskaitos bei ataskaitos iš ekspertų komisijų, kuriose dažnai dalyvauja užsienio ekspertai.	Savianalizė, išorinė vertinimo grupė. Studijų vizitai ir publikacijos.

2.3. STUDIJŲ KOKYBĖS UŽTIKRINIMO PROCESAS ŠIAULIŲ UNIVERSITETE

Įvairūs autoriai, analizuodami kokybės sampratą, dažnai pabrėžia šio klausimo sudėtingumą, nes tai – fenomenas, priklausantis nuo įvairiausių veiksnių (technologinių, socialinių ir kitų), kuris aiškinamas skirtingais požiūriais, sąlygojančiais įvairių kokybės koncepcijų egzistavimą.

Studijų kokybė suprantama kaip sąlygų, suteikiamų asmens saviugdai plėtoti ir kvalifikacijai įgyti universitete, atitikimas suformuotiems reikalavimams (poreikiams). Reikalavimus apibūdinti gali universiteto administracija, dėstytojai, studentai, absolventai, darbdaviai, profesinės organizacijos, tyrėjai, finansuojančios ir vyriausybinės institucijos bei kiti socialiniai partneriai ar visuomenės grupės. (I. Savickienė, 2005)

Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakultete 2006 sausio 16 dieną buvo įkurtas Studijų kokybės vadybos centras (SKVC), kuriuo siekiama kurti studijų kokybės gerinimo fakultete modelį, atsižvelgiant į europinės aukštojo mokslo ir studijų vystimosi dimensijas, dalyvauti diegiant ir plėtojant studijų kokybės stebėsenos sistemą fakultete, dalyvauti formuojant dėstytojų kompetencijos aplanką, organizuojant arba rengiant seminarus, mokymus, diskusijas, apskrituosius stalus studijų kokybės gerinimo klausimais (Studijų kokybės vadybos centras. Laikinieji nuostatai, 2006).

SKVC veiklos programoje numatyta organizuoti studijų kokybės gerinimo priemones šiuose procesuose:

- studentų mokymesi,
- dėstytojų kvalifikacijos portfelio formavime,
- administravime,
- studijų programų kūrime,
- studijų modulių savianalizėje,
- darbdavių poreikių nustatyme,
- regiono bei savivaldos institucijų sąveikos su fakultetu studijų kokybės klausimais nustatyme. (Studijų kokybės vadybos centras. Veiklos programa, 2006).

Studijų kokybės vadybos centre šiuo metu vykdomi tyrimai, susiję su studijų kokybe Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakultete: Įmonių vadovų (darbdavių) nuomonių tyrimas, pirmo ir paskutinio kursų studentų apklausa apie studijų kokybę Socialinių mokslų fakultete, sudaryta iš dviejų dalių (1-oji dalis skirta techninei fakulteto būklei įvertinti, 2-oji – konkrečių modulių vertinimas), apklausa absolventams apie studijų programų kokybę, studijų praktikas, administravimą, Dekanato darbą, dėstytojų / studentų bendravimą, studentų savarankiško darbo bazę.

Be to, Šiaulių universitete vykdomi įvairūs Europos Sąjungos finansuojami projektai, tiesiogiai skatinantys studijų kokybės Šiaulių universitete tobulinimą, tokie kaip „BIBLIOEG“ – skirtas universiteto bibliotekos infrastruktūros modernizavimui ir atnaujinimui, „Biblionova“ – skirtas informacinių gebėjimų ir savarankiško mokymosi įgūdžių ugdymo metodo kūrimui ir išbandymui besimokančiame regione, „EQUAL: Family Universe“ – skirtas sudaryti sąlygas jauniems tėveliams mokytis, paliekant savo atžalas dienos centre Socialinių mokslų fakultete, „MOKOM“ - skirtas administracinės, informacinės ir metodinės mokslinės kompetencijos tobulinimo sistemos sukūrimui, mokslinės kompetencijos tobulinimo centro ŠU ir mokslinės veiklos skyrių įsteigimui, informacinės mokslo inovacijų duomenų bazės bei virtualus mokslininkų ir ūkio subjektų specialistų bendradarbiavimo tinklo sukūrimui, mokslinio bendradarbiavimo grupių sudarymui, „KOOPERIA“ - sėkmingos studentų karjeros plėtotė diegiant inovatyvių kooperuotų studijų metodą, „ARIADNE“ – tarptautinio mokslinio bendradarbiavimo kompetencijų plėtotė magistrantūros studijų programose (šis projektas bus pradėtas vykdyti 2006m. birželį) ir kiti projektai.

3. STUDENTŲ POŽIŪRIO Į STUDIJŲ KOKYBĘ ŠIAULIŲ UNIVERSITETE ANALIZĖ

Tyrimas buvo atliktas, naudojant standartizuotą klausimyną, kuriame buvo pateikti uždaro tipo klausimai (žr. pr. nr.1). Tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti, koks yra Šiaulių universiteto studentų požiūris į studijų kokybę, kaip jie vertina savo pasirinktą studijų programą, kokie yra santykiai su dėstytojais ir kt. Apklausoje dalyvavo tik Šiaulių universiteto studentai. Buvo apklausta 301 respondentas: 290 bakalauro studijų pakopos, 9 magistro studijų pakopos bei 2 specialiųjų profesinių studijų pakopos studentai (žr. 1 lentelę):

1 lentelė

Apklausoje dalyvių pasiskirstymas pagal studijų pakopas

	Kiekis	Procentai
Bakalauro studijų pakopa	290	96,3%
Magistro studijų pakopa	9	3,0%
Specialiosios profesinės studijos	2	0,7%
Iš viso:	301	100,0%

Apklausoje dalyvavo 34% vyrų ir 66% moterų (žr. 2 lentelę).

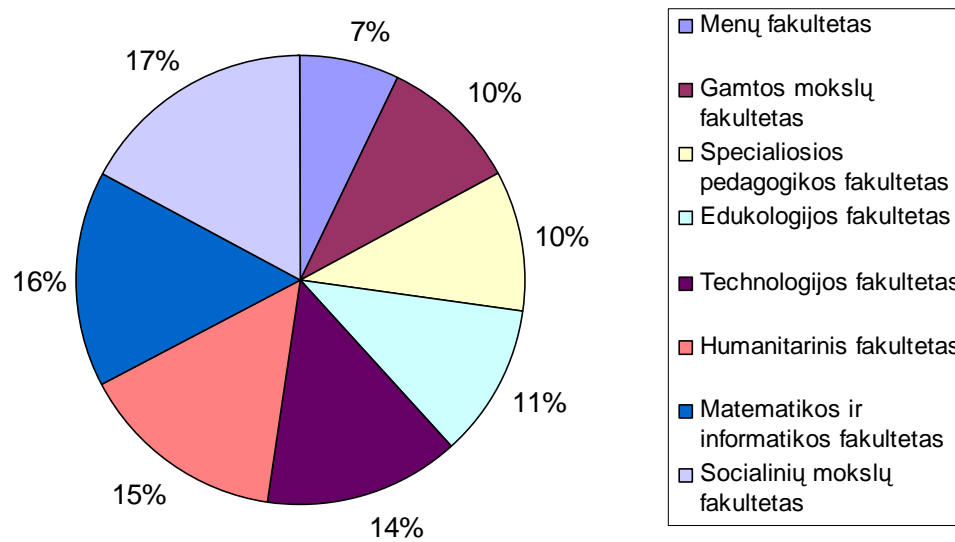
2 lentelė

Apklausoje dalyvių pasiskirstymas fakultetuose pagal lytį

Fakultetas	Lytis		Iš viso:
	Vyras	Moteris	
Edukologijos	8	25	33
Gamtos mokslų	17	13	30
Humanitarinis	12	33	45
Matematikos ir informatikos	18	29	47
Menų	3	19	22
Socialinių mokslų	17	35	52
Specialiosios pedagogikos	4	26	30
Technologijos	24	18	42

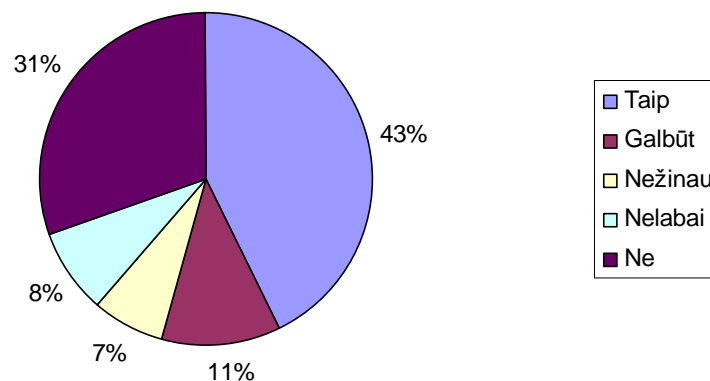
Iš viso:	103	198	301
-----------------	-----	-----	-----

Apklausoje dalyvavo visų 8 Šiaulių universiteto fakultetų studentai (žr. 1 pav.):

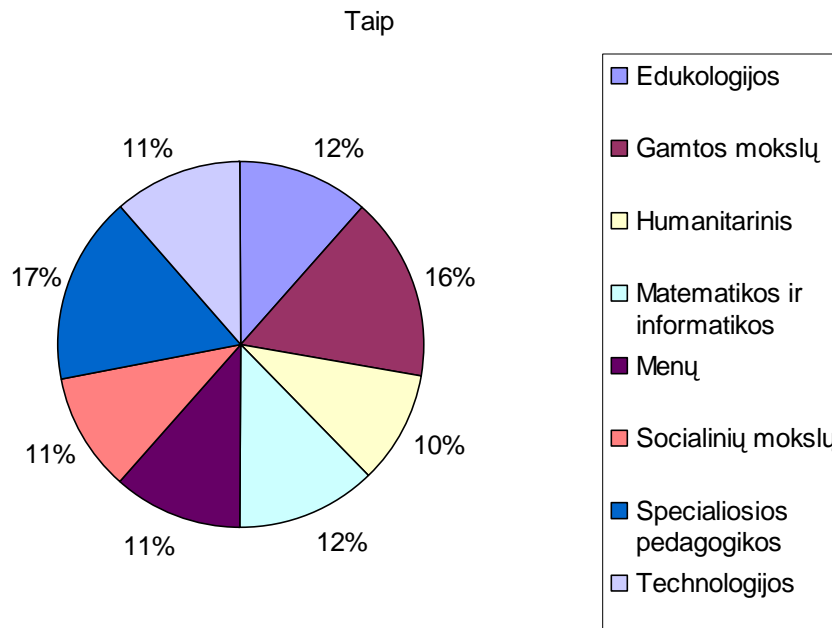
1 pav. Apklausoos dalyvių pasiskirstymas pagal fakultetus

43% apklausoje dalyvavusių studentų jau buvo dalyvavę apklausoje, susijusioje su studijų kokybe, tuo tarpu 31% studentų tokio tipo apklausoje dalyvavo pirmą kartą (žr. 2 pav.):

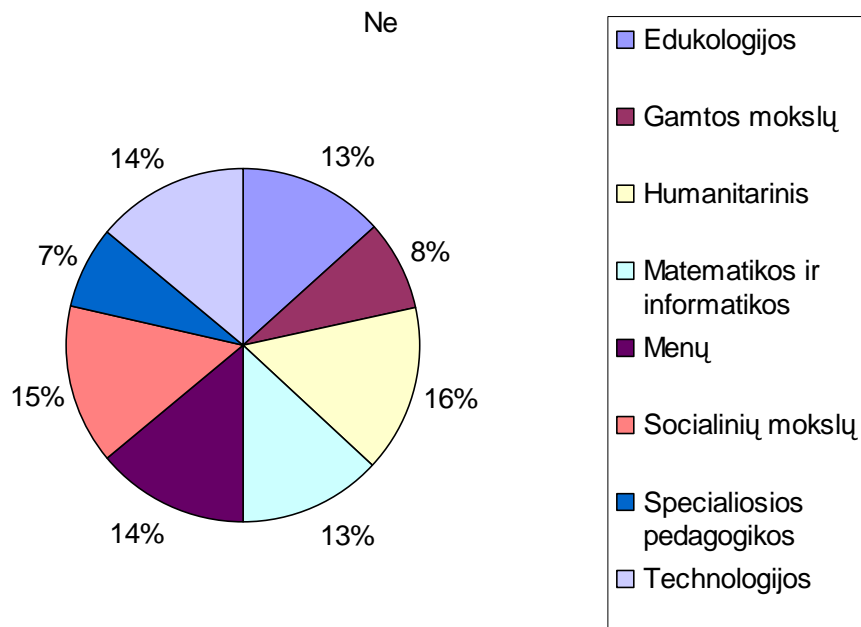

2 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, ar jie jau yra dalyvavę apklausoje, susijusioje su studijų kokybe

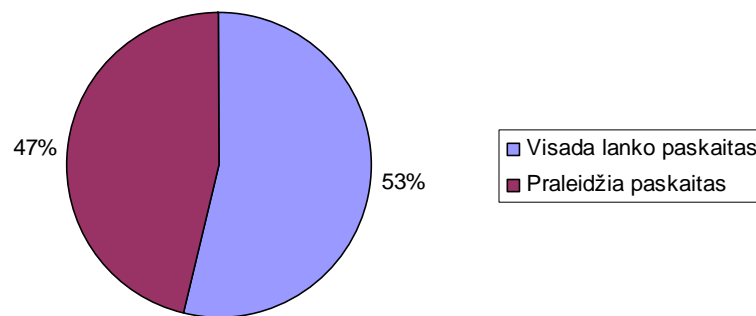
Studentai buvo apklausti paskaitų lankomumo / nelankomumo klausimu, tirta praleistų paskaitų kiekis, to priežastys, analizuota kokias paskaitas studentai praleidžia dažniausiai:

2 pav. Respondentų atsakymo „Taip“ pasiskirstymas į klausimą ar jie visada lanko paskaitas pagal fakultetus

3 pav. Respondentų atsakymo „Ne“ pasiskirstymas į klausimą ar jie visada lanko paskaitas pagal fakultetus

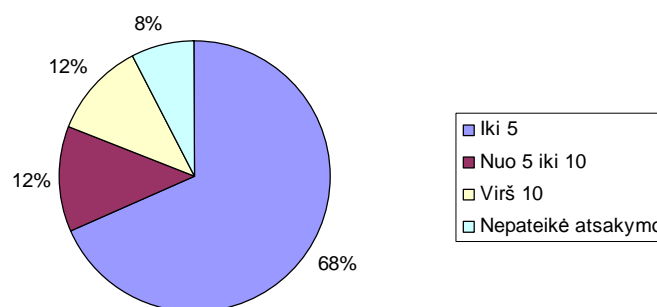

4 pav. Šiaulių universiteto studentų paskaitų lankomumas

Kaip matyti iš 2, 3, 4 pav., studentai dažniausiai paskaitų nelanko Humanitariniame fakultete (16% respondentų) (žr. 3 pav.), o tuo tarpu didžiausias paskaitų lankomumas Specialiosios pedagogikos fakultete (17% respondentų), Gamtos mokslų fakultete (16% respondentai) (žr. 2 pav.)

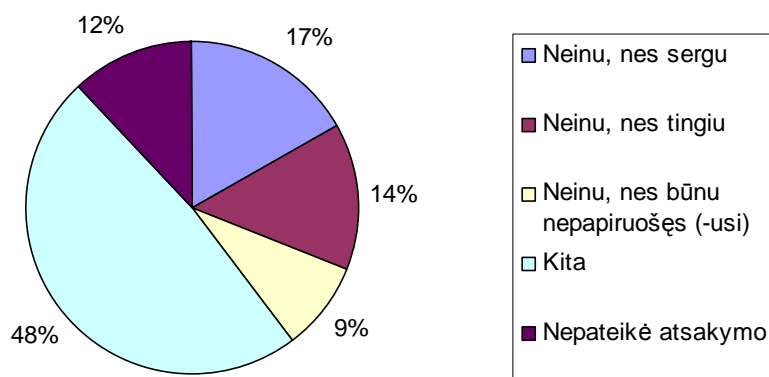
Be to, 4 pav. leidžia daryti išvadą, kad paskaitų lankomumas Šiaulių universitete yra problema, kadangi net 47% respondentų pripažino, kad dažnai nelanko paskaitų ir tik 53% apklaustųjų teigė visada lankantys paskaitas.

Apklausoje dalyvavę studentai buvo prašyti įvardinti, kiek vidutiniškai paskaitų praleidžia per mėnesį. Didžioji dalis studentų, net 68% pripažino, kad per mėnesį praleidžia iki 5 paskaitų, nuo 5 iki 10 užsiėmimų per mėnesį praleidžia 12% studentų ir virš 10 paskaitų per mėnesį praleidžia 12% studentų (žr. 5 pav):

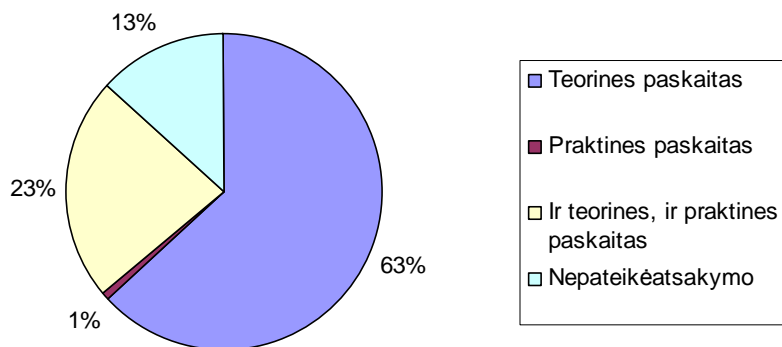
5 pav. Respondentų atsakymai į klausimą kiek vidutiniškai paskaitų jie praleidžia per mėnesį

Tiriant priežastis, dėl kurių studentai dažniausiai praleidžia paskaitas, gauti rezultatai parodė, kad 17% respondentų paskaitų nelanko dėl ligos, 14% respondentų į užsiėmimus neina, nes tingi, 9% paskaitų nelanko kai būna nepasiruošę ir net 48% respondentų užsiėmimų nelankymo priežastį nurodė kaip „Kita“ (žr. 6 pav.)

6 pav. Respondentų nurodytos paskaitų nelankymo priežastys

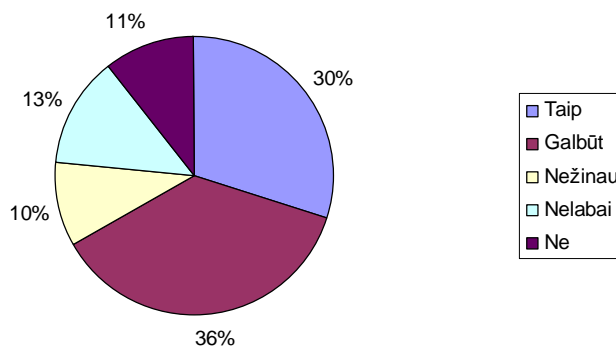
Įdomu tai, kad studentai pripažino dažniausiai praleidžiantys teorines paskaitas (net 63% respondentų), o tuo tarpu praktines paskaitas praleidinėjantys pripažino tik 1% respondentų, tačiau 23% apklausoje dalyvavusių Šiaulių universiteto studentų teigė, kad praleidinėja ir teorines, ir praktines paskaitas (žr. 7 pav.):

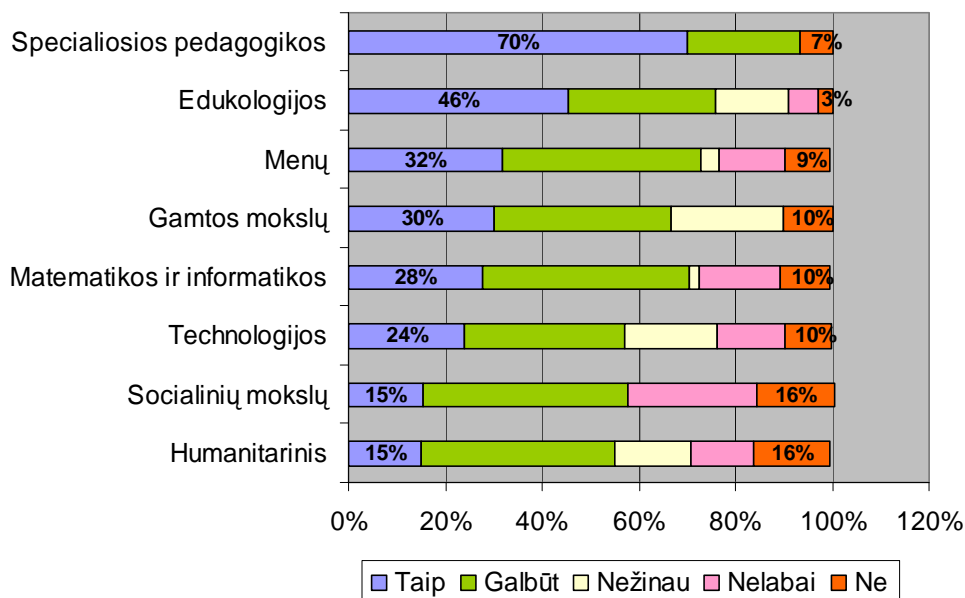
7 pav. Respondentų atsakymai į klausimą, kokio tipo paskaitas jie dažniausiai praleidžia

Tyrimo dalyviams buvo pateikti klausimai, susiję su jų studijomis Šiaulių universitete, jų kokybe.

Tik 30% apklausoje dalyvavusių respondentų pripažino, kad yra patenkinti žiniomis, kurias gauna studijų metu (žr. 8 pav.):

8 pav. Šiaulių universiteto studentų patenkinimas žiniomis, kurias gauna studijų metu

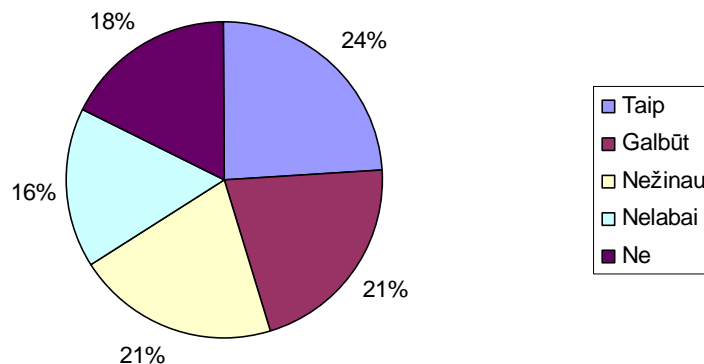
9 pav. Šiaulių universiteto studentų patenkinimas žiniomis, kurias gauna studijų metu pagal fakultetus

Rezultatai rodo, kad dažniausias respondentų atsakymas į klausimą „Ar esate patenkinti žiniomis, kurias gaunate studijų metu“, yra „Galbūt“ (111 respondentų – 36%) (žr. 8 pav.).

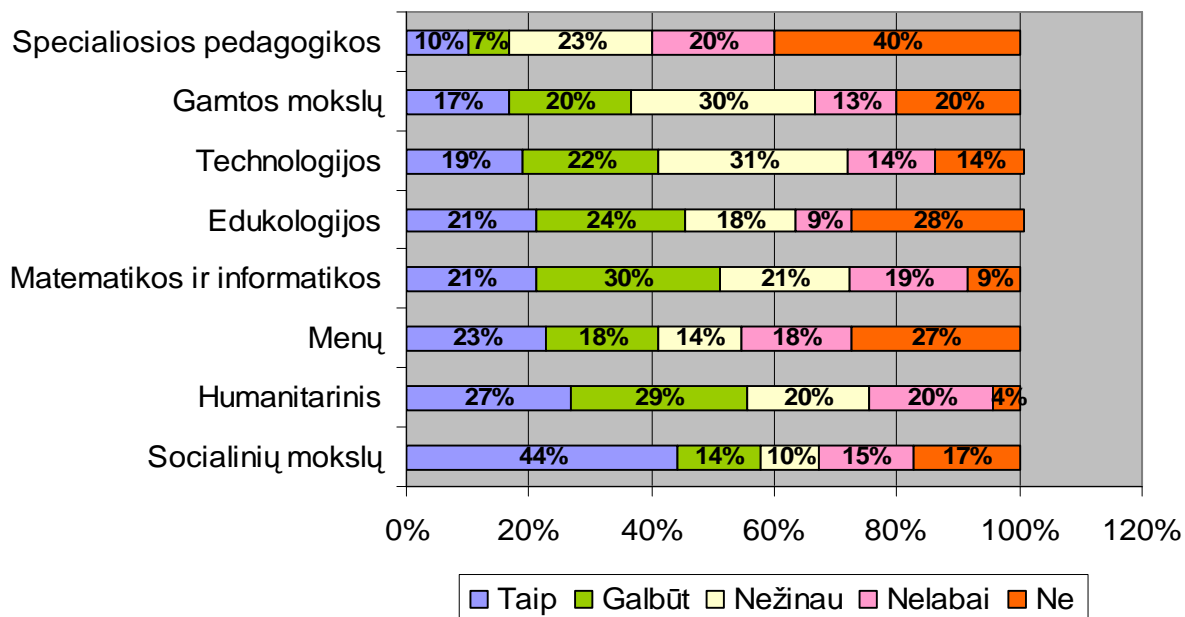
Geriausiai žinias, gaunamas studijų metu, vertina Specialiosios pedagogikos fakulteto studentai (iš 30 apklausoje dalyvavusių respondentų, 21 atsakė „Taip“, kas sudaro 70% visų

apklaustųjų Specialiosios pedagogikos fakultete). Blogiausiai žinias, gaunamas studijų metu vertina Humanitarinio fakulteto studentai (iš 45 apklausoje dalyvavusių respondentų, 7 atsakė „Ne“, kas sudaro 16% visų apklaustųjų Humanitariniame fakultete) (žr. 9 pav.).

Apklausa parodė, kad 24% respondentų tikėjosi geresnės studijų kokybės, stodami į Šiaulių universitetą (žr. 10 pav.):

10 pav. Šiaulių universiteto studentai, tikėjęsi geresnės studijų kokybės, stodami į Šiaulių universitetą

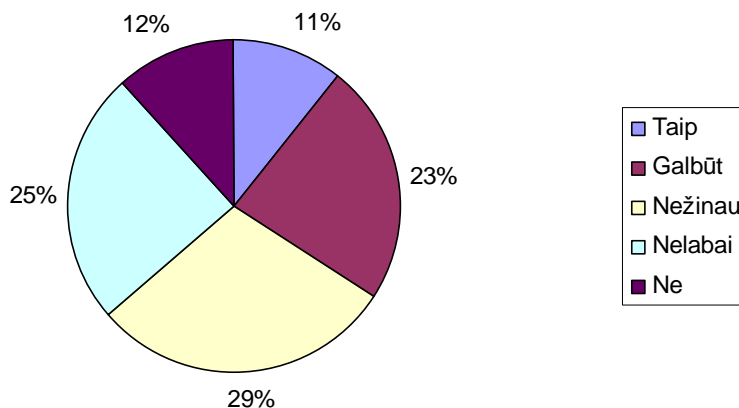

11 pav. Šiaulių universiteto studentai, tikėjęsi geresnės studijų kokybės, stodami į Šiaulių universitetą pagal fakultetus

Respondentų atsakymai leidžia daryti išvadą, kad labiausiai geresnės studijų kokybės tikėjosi Socialinių mokslų fakulteto studentai (44% visų apklaustų Socialinių mokslų fakulteto studentų atsakė teigiamai) (žr. 11 pav.).

Analizuojant rezultatus ne fakulteto, o viso Šiaulių universiteto mastu matyti, kad geresnės studijų kokybės tikėjosi 24% respondentų (73 žmonės iš 301 apklaustųjų) (žr. 10 pav.).

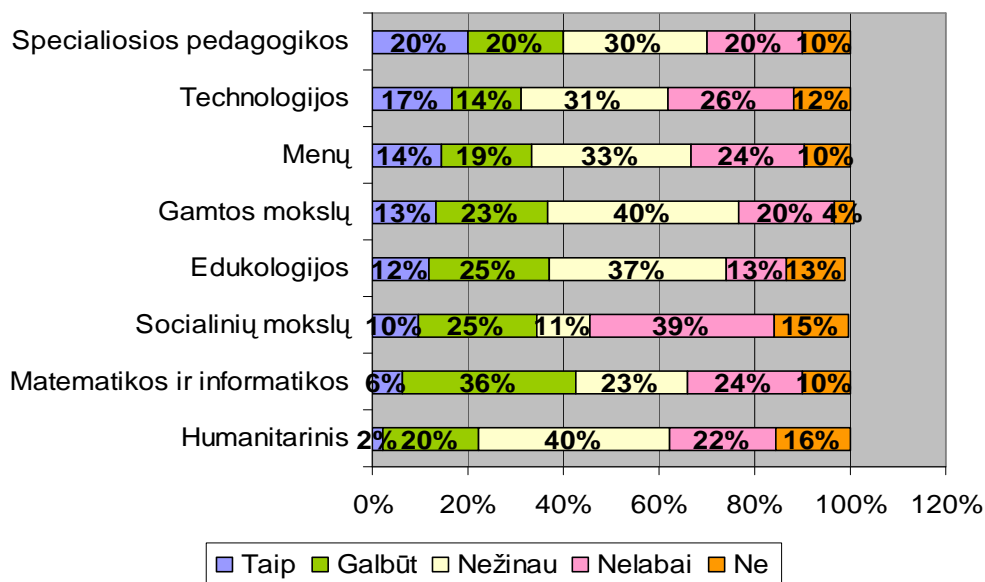
Tik 33 respondentai iš 301 (11%) mano, kad studijų programa, kurią jie mokosi, yra parengta puikiai ir 35 iš 301 (12%) mano, kad pasirinkta studijų programa nėra parengta gerai. Deja, labai didelis procentas, t.y. net 29% apklaustųjų neturi nuomonės (atsakė „Nežinau“) (žr. 12 pav):

12 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, kad jų pasirinkta studijų programa yra parengta puikiai

Iš 12 pav. matyti, kad net 48% apklausoje dalyvavusių respondentų nemano, kad jų pasirinkta studijų programa yra parengta gerai, kas leidžia daryti prielaidą, kad jie nėra patenkinti pasirinktos studijų programos kokybe.

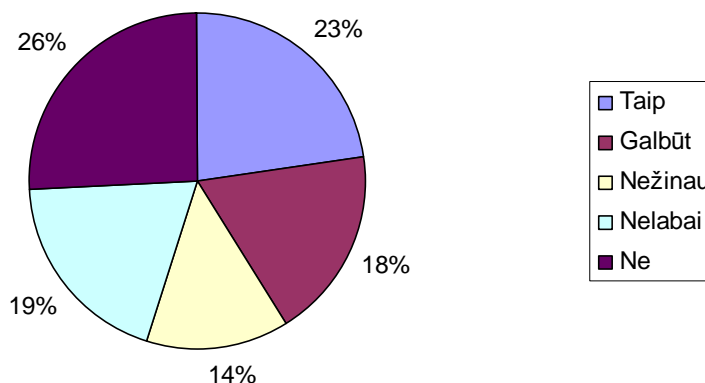
Analizuojant atsakymus į šį teiginį pagal fakultetus, matyti, kad labiausiai studentai pasirinkta studijų programa yra patenkinti Matematikos ir Informatikos fakultete (42% respondentų atsakė „Taip“ arba „Galbūt“) bei Specialiosios pedagogikos fakultete (40% apklausoje dalyvavusių studentų savo pasirinktos studijos programos parengimą įvertino teigiamai) (žr. 13 pav.)

13 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, kad jų pasirinkta studijų programa yra parengta puikiai pagal fakultetus

Be to, iš 13 pav. matyti, kad labiausiai respondentai nepatenkinti pasirinktos studijų programos parengimu yra Socialinių mokslų fakultete (54% respondentų, iš kurių 39% atsakė „Nelabai“ ir 15% atsakė „Ne“) bei Humanitariniame fakultete (iš viso 38% apklaustųjų pateikė neigiamą atsakymą).

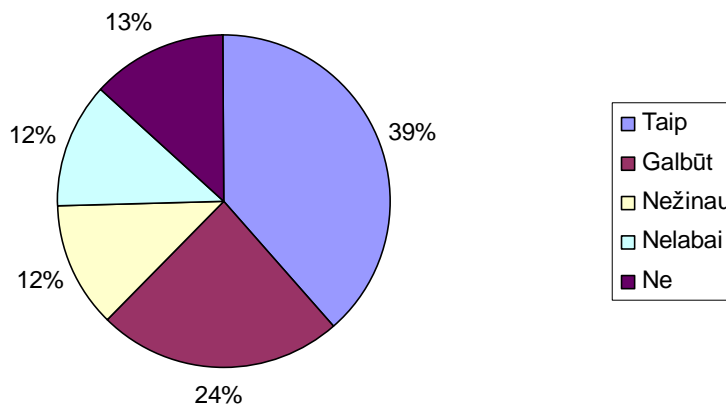
Atsakymai į teiginį, kad mokslinis dėstytojo laipsnis iš anksto daug pasako apie jo dėstomų paskaitų naudą, pasiskirstė gana vienodai (žr. 14 pav.):

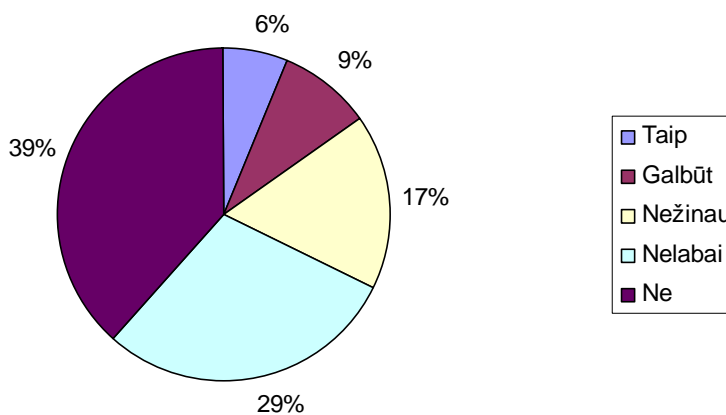
14 pav. Šiaulių universiteto studento nuomonė, ar mokslinis dėstytojo laipsnis iš anksto daug pasako apie jo dėstomų paskaitų naudą

Kaip matyti iš 14 pav., 23% respondentų nesureikšmina dėstytojo mokslinio laipsnio, ir net 26% respondentų mano, kad jis didelės reikšmės neturi.

Tačiau net 39% respondentų mano, kad patyręs dėstytojas – geras dėstytojas (žr. 15 pav.), ir tiek pat respondentų (39%) išreiškė savo nuomonę, kad jaunas dėstytojas nėra prastas dėstytojas (žr. 16 pav.):

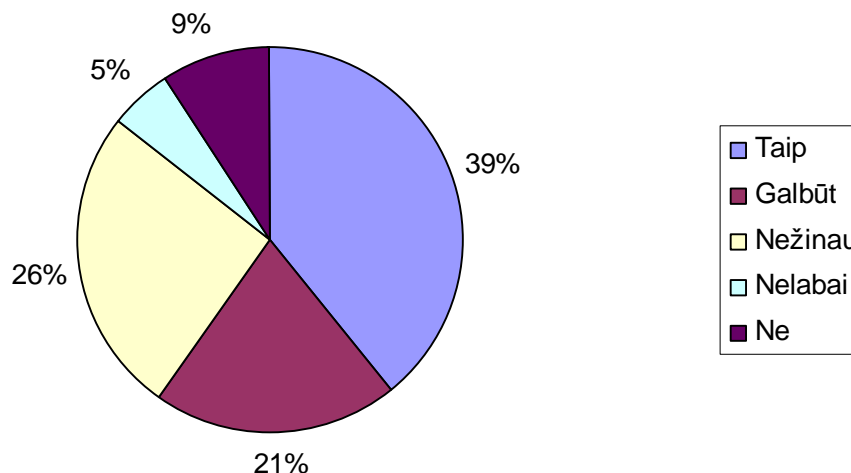
15 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, kad patyręs dėstytojas- geras dėstytojas

16 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, kad jaunas dėstytojas – prastas dėstytojas

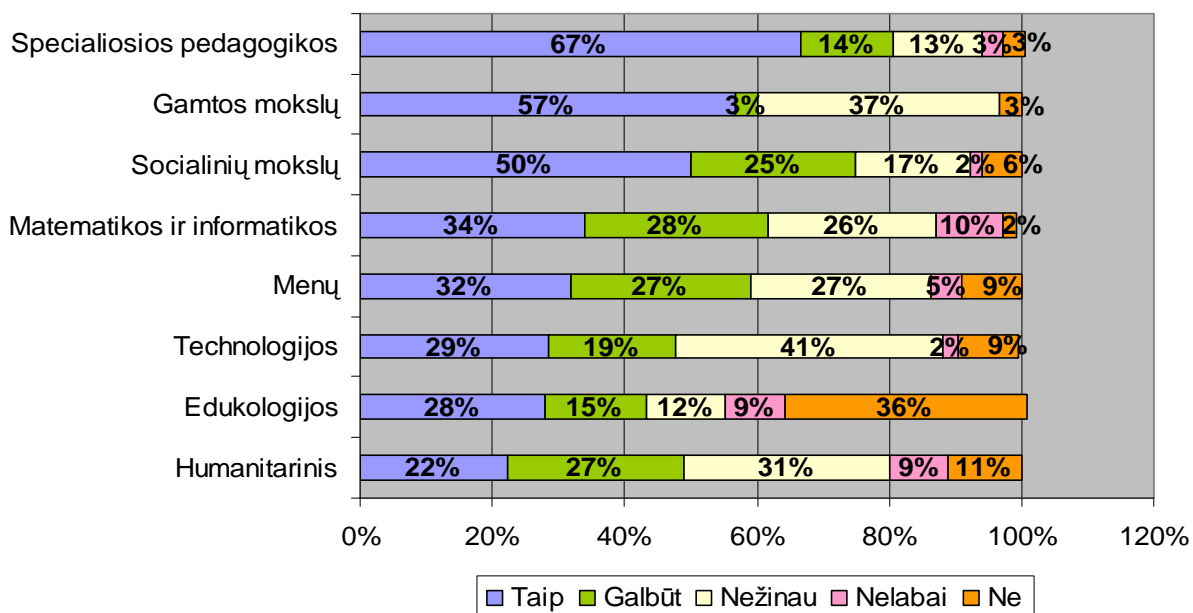
Iš 15 pav. ir 16 pav. matyti, kad studentai didelės reikšmės faktui, ar dėstytojas yra patyręs ar ne, nesuteikia ir nėra linkę taikyti to, kaip pagrindinio kriterijaus, vertinant dėstytojo tinkamumą ir pasirengimą darbui.

Savo karjerą su studijuojama specialybe planuoja sieti net 60% studentų (39% respondentų atsakė „Taip“ ir 21% apklausoje dalyvavusių studentų atsakė „Galbūt“), o tuo tarpu 9% apklaustųjų mano, kad tolimesnei jų karjerai įtakos baigta specialybė neturės (žr. 17 pav.):

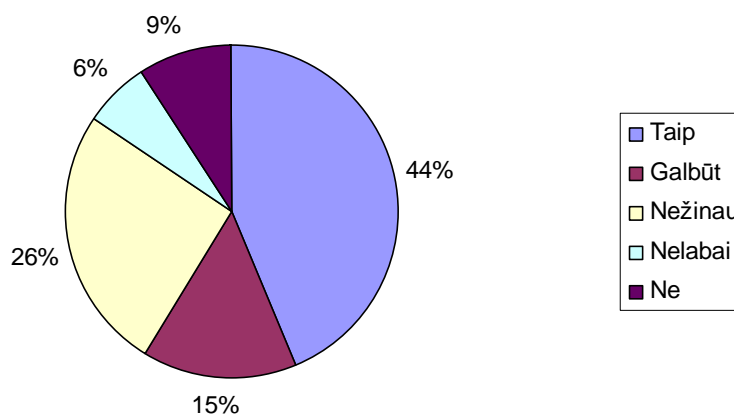
17 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, ar pasirinkta specialybė yra siejama su tolimesne karjera

Analizuojant atsakymus į tą patį teiginį, pastebima, kad labiausiai savo karjerą su studijuojama specialybe planuoja sieti Specialiosios pedagogikos fakulteto studentai (net 81% respondentų atsakė teigiamai), Socialinių mokslų fakulteto studentai (75% apklaustų studentų pasirinko teigiamą atsakymą) bei Matematikos ir informatikos fakulteto studentai (62% teigiamų atsakymų). Be to, galima daryti išvadą, kad šiuo klausimu neigiamiausiai vertinami yra Edukologijos fakultetas (net 36% apklausoje dalyvavusių studentų atsakė „Ne“ ir 9% atsakė „Nelabai“, kas sudaro 45% neigiamų atsakymų) bei Humanitarinis fakultetas (20% respondentų). Labiausiai nuomonės šiuo klausimu neturi, t.y. dar nėra tvirtai apsisprendę Technologijos fakulteto studentai (41% iš visų apklausoje dalyvavusių Technologijos fakulteto studentų atsakė „Nežinau“) bei Gamtos mokslų fakulteto studentai (37% respondentų pateikė atsakymą „Nežinau“) (žr. 18 pav.):

18 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, ar pasirinkta specialybė yra siejama su tolimesne karjera pagal fakultetus

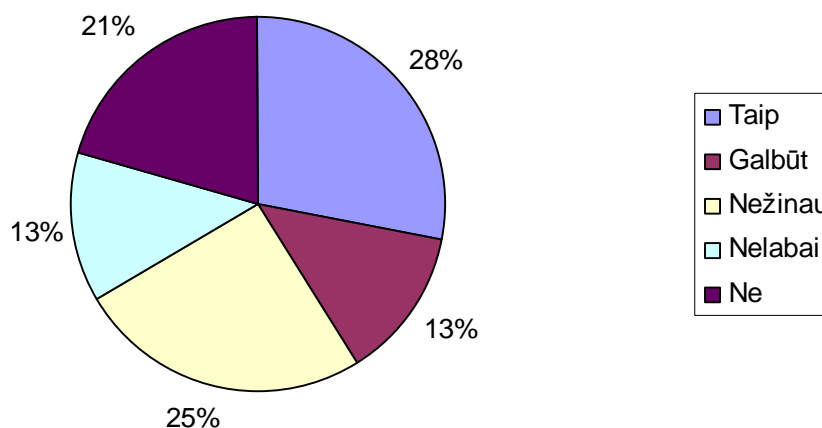
Savo žinias tolimesnėje studijų pakopoje tikrai planuoja gilinti net 44% apklaustų Šiaulių universiteto studentų. 15% apklaustųjų atsakė „Galbūt“, kas sudaro 59% respondentų, pateikusių teigiamą atsakymą į šį teiginį. Tuo tarpu 15% respondentų neplanuoja tęsti studijų aukštesnėje studijų pakopoje (žr. 19 pav):

19 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, ar jie planuoja tęsti studijas aukštesnėje studijų pakopoje

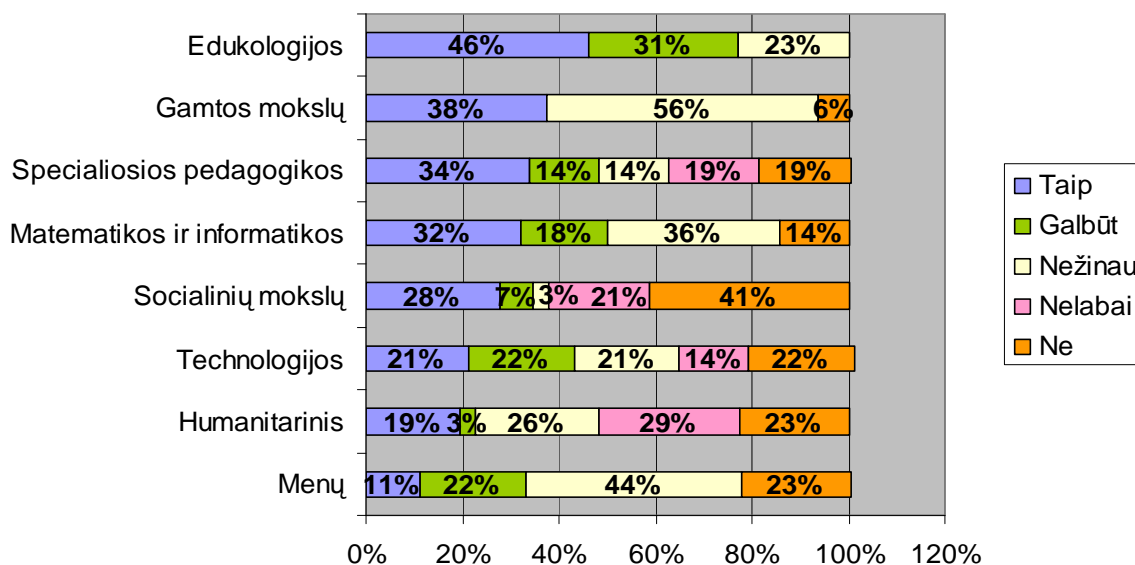
49% apklaustųjų, atsakiusiųjų, kad norėtų tęsti studijas aukštesnėje studijų pakopoje, ir toliau rinktųsi studijas Šiaulių universitete (49 respondentai iš 175 atsakė „Taip“ ir 23 iš 175

atsakė „Galbūt“). Didelis kiekis, net 25% studentų nežino ar norėtų tęsti studijas Šiaulių universitete (44 respondentai iš 175), ir net 34% tyrime dalyvavusių asmenų atsakė, kad savo žinių gilinti Šiaulių universitete tikrai nenorėtų (23 respondantai atsakė „Nelabai“ ir 36 atsakė „Ne“) (žr. 20 pav):

20 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, ar jie planuoja tęsti studijas aukštesnėje studijų pakopoje Šiaulių universitete

Analizuojant šį teiginį pagal fakultetus, pastebėta, kad savo žinias toliau gilinti Šiaulių universitete labiausiai norėtų respondentai iš Edukologijos (77% respondentų, atsakiusių „Taip“ bei „Galbūt“), Matematikos ir informatikos (50% respondentų, atsakiusių „Taip“ ir „Galbūt“) bei Specialiosios pedagogikos (48% respondentų, atsakiusių „Taip“ ir „Galbūt“) fakultetų. Tuo tarpu studijų tęsti Šiaulių universitete tikrai nenorėtų net 62% respondentų iš Socialinių mokslų fakulteto, 52% respondentų iš Humanitarinio fakulteto ir 36% respondentų iš Technologijos fakulteto. Labiausiai neapsisprendę šiuo klausimu yra Gamtos mokslų fakulteto atstovai, nepareiškę nuomonės ar norėtų gilinti savo žinias aukštesnėje studijų pakopoje (net 56% respondentų atsakė „Nežinau“) (žr. 21 pav):

21 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, ar jie planuoja tęsti studijas aukštesnėje studijų pakopoje Šiaulių universitete pagal fakultetus

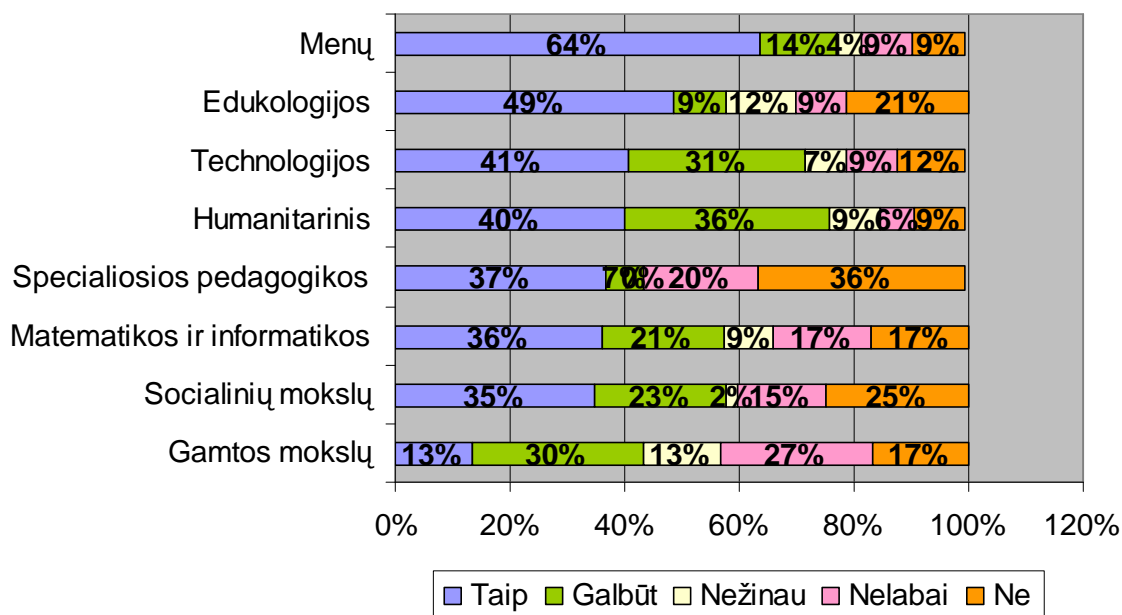
Tyrimo dalyvavę studentai buvo apklausti ir dėl jaučiamų asmeninių dėstytojų simpatijų / antipatijų. Net 38% respondentų (115 apklaustųjų iš 301) atsakė teigiamai ir net 23% (68 apklaustieji iš 301) atsakė „Galbūt“. O tuo tarpu neigiamai į šį teiginį atsakė 32% respondentų (18% apklaustųjų pasirinko atsakymą „Ne“ ir 14% respondentų atsakė „Nelabai“). Nuomonės šiuo klausimu neturėjo tik 7% respondentų (21 apklaustasis iš 301). Taigi, bendras atsakymų „Taip“ ir „Galbūt“ procentas sudaro 61% visų atsakymų. Gauti rezultatai rodo, kad su asmeninėmis dėstytojų simpatijomis / antipatijomis Šiaulių universitete susiduria net 1,88 karto daugiau studentų negu nesusiduria (žr. 3 lentelę).

3 lentelė

Respondentų atsakymai į teiginį, kad jiems teko susidurti su asmeninėmis dėstytojų simpatijomis / antipatijomis

	Kiekis	Procentai
Taip	115	38
Galbūt	68	23
Nežinau	21	7
Nelabai	42	14
Ne	55	18
Iš viso:	301	100,0

Analizuojant atsakymus į tą patį teiginį pagal fakultetus, gauti rezultatai rodo, kad ši problema aktualiausia Menų fakultete (net 78% respondentų atsakė „Taip“ arba „Galbūt“), Humanitariniame fakultete (76% teigiamų atsakymų) bei Technologijos fakultete (72% teigiamų atsakymų). Mažiausiai su šiuo reiškiniu studentai susiduria Specialiosios pedagogikos (56% respondentų atsakė „Ne“ arba „Nelabai) bei Gamtos mokslų (42% neigiamų atsakymų) fakultetuose (žr. 22 pav):

22 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, kad jiems teko susidurti su asmeninėmis dėstytojų simpatijomis / antipatijomis pagal fakultetus

Į teiginį apie tai, jog paskaitų metu studentai gali drąsiai išsakyti savo nuomonę, „Taip“ atsakė tik 21% respondentų, 28% atsakė „Galbūt“. Atsakymą „Ne“ pateikė 16% respondentų, „Nelabai“ – 21%. (žr. 4 lentelę):

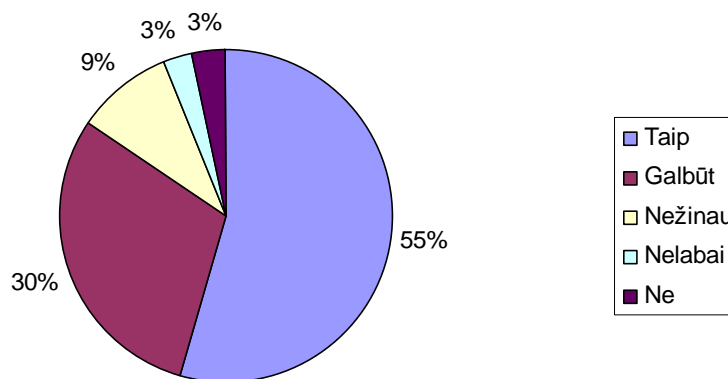
4 lentelė

Respondentų atsakymai į teiginį, kad jie paskaitų metu visuomet gali išsakyti savo nuomonę

	Kiekis	Procentai
Taip	62	21
Galbūt	84	28
Nežinau	42	14
Nelabai	64	21

Ne	49	16
Iš viso:	301	100

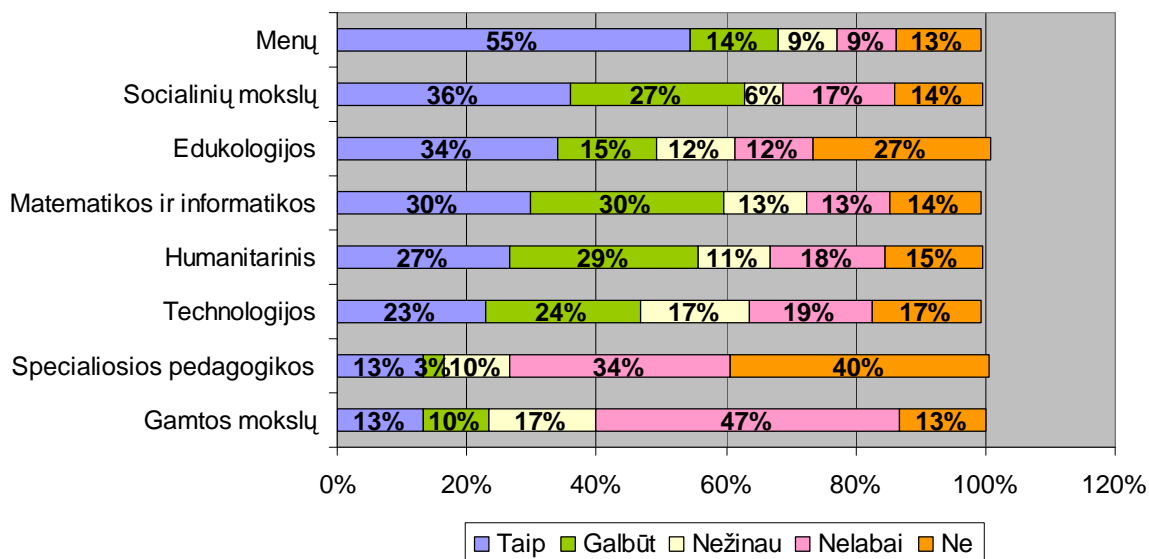
Be to, tyrimo rezultatų analizė parodė, kad studentams geri santykiai su dėstytojais yra labai svarbi jų studijų proceso dalis, kuri gali pozityviai įtakoti jų motyvaciją mokytis: net 55% apklausoje dalyvavusių studentų pateikė atsakymą „Taip“ ir 30% apklaustųjų atsakė „Galbūt“, kas sudaro net 85% teigiamų atsakymų. Tai įrodo, kad geri santykiai su dėstytojais didžiajai daliai studentų yra svarbūs ir gali būti traktuojami netgi kaip stimulus mokytis (žr. 23 pav.):

23 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, kad geri santykiai su dėstytojais jiems – stimulus mokytis

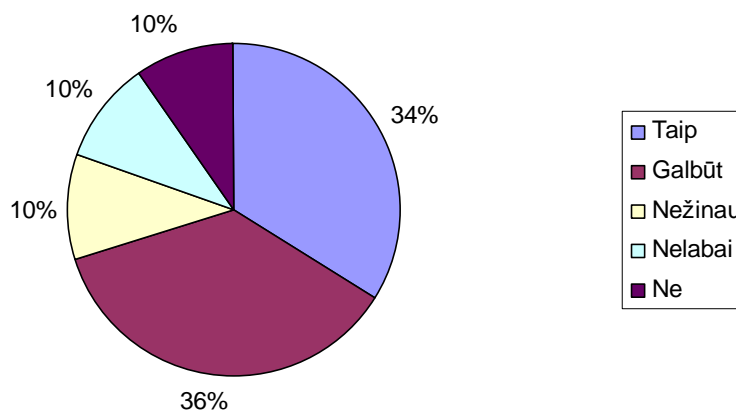
Deja, nepaisant aukščiau analizuoto fakto, kad geri žmoniškieji santykiai su dėstytojais daugeliui studentų yra labai svarbi sėkmingo jų studijų proceso dalis, kai kurie studentai pripažino tai, kad jiems yra tekę susidurti su dėstytojų panieka jų atžvilgiu: net 55% respondentų iš Menų fakulteto atsakė „Taip“ ir 14% „Galbūt“ (bendroje sumoje net 69% teigiamų atsakymų), 36% respondentų iš Socialinių mokslų fakulteto atsakė „Taip“ ir 27% atsakė „Galbūt“ (bendroje sumoje 63% teigiamų atsakymų).

„Ne“ į pateiktą teiginį atsakė net 40% Specialiosios pedagogikos fakulteto studentų, o 34% studentų iš Specialiosios pedagogikos fakulteto atsakė „Nelabai“, kas leidžia daryti prielaidą, kad studentų ir dėstytojų santykiai šiame fakultete, kaip ir Gamtos mokslų fakultete, kur atsakymus „Ne“ ir „Nelabai“ pateikė 60% apklaustųjų studentų, yra gana geri (žr. 24 pav):

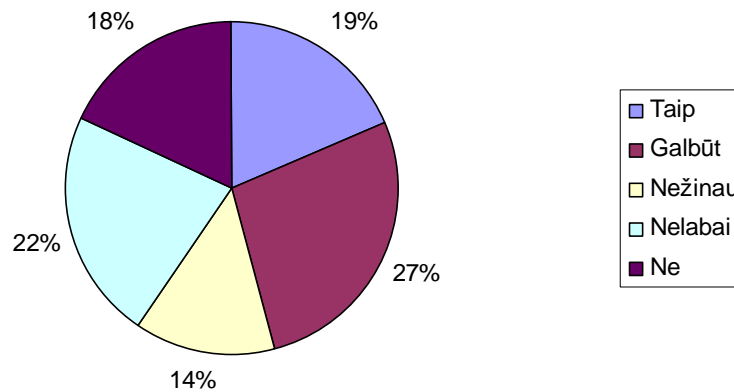

24 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, kad jiems yra tekę susidurti su dėstytojų panieka studentų atžvilgiu

Be abejonės, tinkamas studentų bei dėstytojų pasirengimas paskaitoms turi didelę įtaką siekiant kuo aukštesnės studijų kokybės universitete. Didelė dalis apklausoje dalyvavusių Šiaulių universiteto studentų tvirtina, kad visuomet stengiasi paskaitoms pasirengti tinkamai (net 70% respondentų atsakė „Taip“ arba „Galbūt“) (žr. 25 pav.) ir tik 46% apklaustų studentų teigia, kad dėstytojai visada paskaitoms būna pasirengę tinkamai („Taip“ atsakė 19% respondentų, „Galbūt“ – 27%) (žr. 26 pav.):

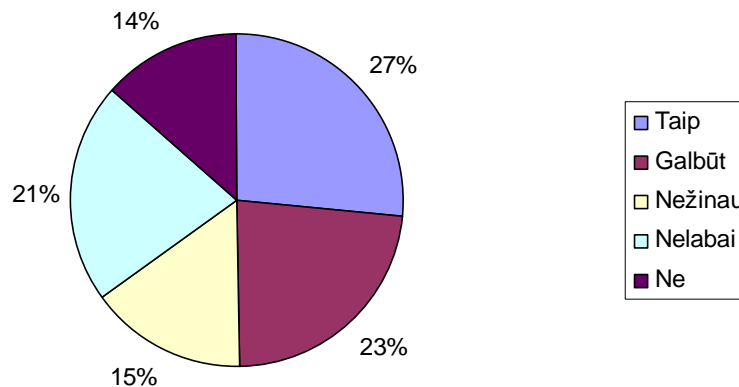

25 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, kad jie visuomet stengiasi paskaitoms pasirengti tinkamai

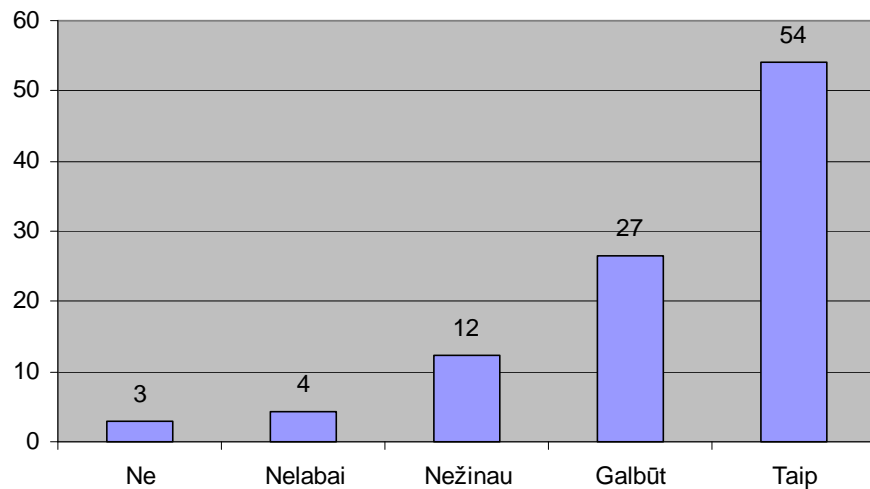
26 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, kad dėstytojai visuomet būna tinkamai pasirengę paskaitoms

Deja, studentai labai skirtingai vertina ir teiginį, kad visiems dėstytojams rūpi jų dėstomų dalykų kokybė. Tik 27% apklaustų studentų pateikė atsakymą „Taip“ ir 23% pateikė atsakymą „Galbūt“, kas sudaro 50% visų apklaustų Šiaulių universiteto studentų. O tuo tarpu neigiamai į šį teiginį atsakė 35% visų apklausoje dalyvavusių studentų (žr. 27 pav.):

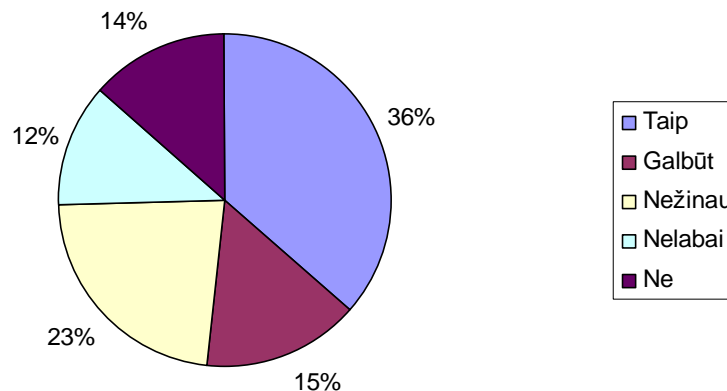
27 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, kad visiems dėstytojams rūpi jų dėstomo dalyko kokybė

Apklausoje dalyvavę Šiaulių universiteto studentai pareiškė savo nuomonę ir apie tai, ar dėstytojai kartais per daug nesureikšmina savo dėstomo dalyko. Kad taip dažnai atsitinka pripažino net 54% studentų, pateikę atsakymą „Taip“. „Galbūt“ į pateiktą teiginį atsakė 27% studentų, o „Ne“ ir „Nelabai“ – atitinkamai 3% ir 4% respondentų (žr. 28 pav):

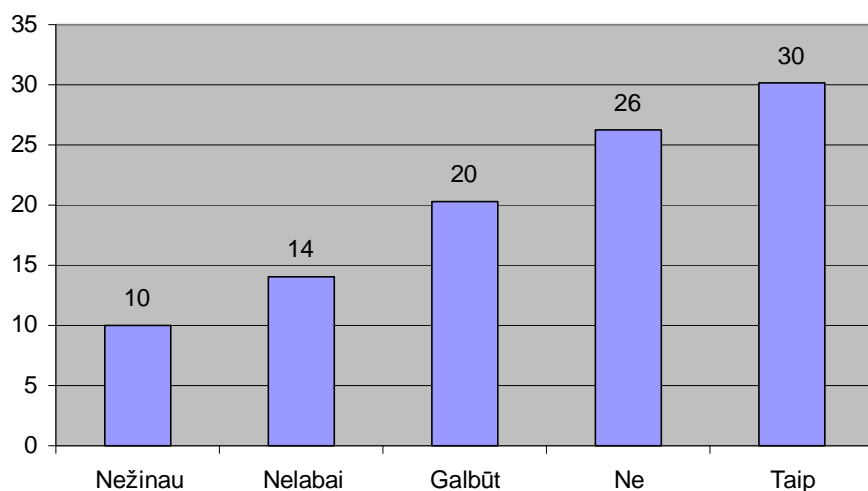
28 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, kad dėstytojai kartais per daug sureikšmina savo dėstomą dalyką

Tyrimo rezultatai rodo ir faktą, kad didžioji dalis studentų (36% pateikę atsakymą „Taip“ ir 15% pateikę atsakymą „Galbūt“) mano, kad egzaminai, laikomi sukvietus specialią komisiją – asmeninių studento ir dėstytojo nesutarimų įrodymas. Net 23% studentų šiuo klausimu neturi nuomonės (žr. 29 pav):

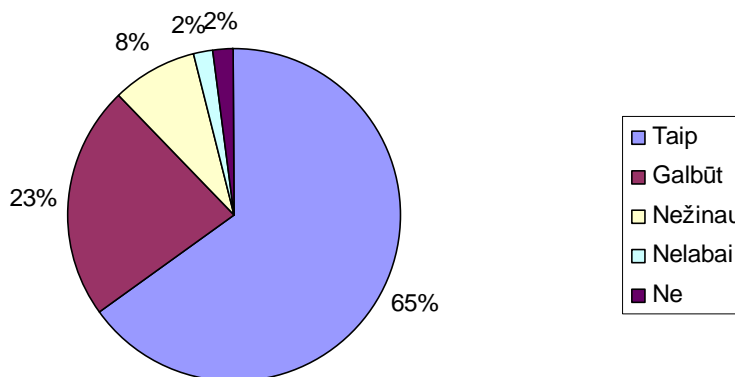
29 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, kad egzaminai, laikomi sukvietus specialią komisiją – asmeninių studento ir dėstytojo nesutarimų įrodymas

Deja, didelė dalis respondentų pripažino, kad yra dėstytojų, kurių jie bijo (30% atsakymų „Taip“, 26% atsakymų „Galbūt“). Bendroje sumoje, daugiau nei pusė apklaustų Šiaulių universiteto studentų pripažino bijantys kai kurių dėstytojų (žr. 30 pav.):

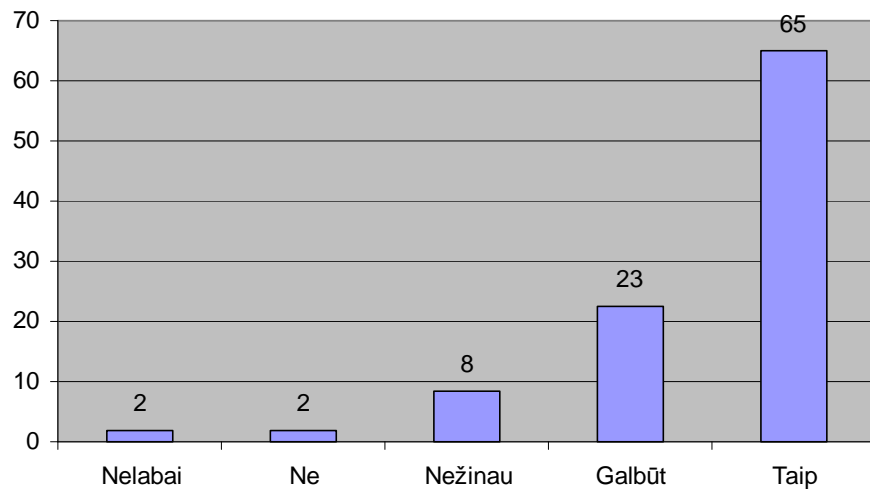
30 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, kad yra dėstytojų, kurių jie bijo

Ir vis tik, labai didelė dalis respondentų (88% teigiamų atsakymų) pripažino, kad abipusė pagarba tarp dėstytojų ir studentų yra labai svarbus faktorius, galintis įtakoti studijų kokybę ir tik 4% apklaustų studentų manė, kad šis faktas jokios įtakos studijų kokybei neturi ir negali turėti (žr. 31 pav.)

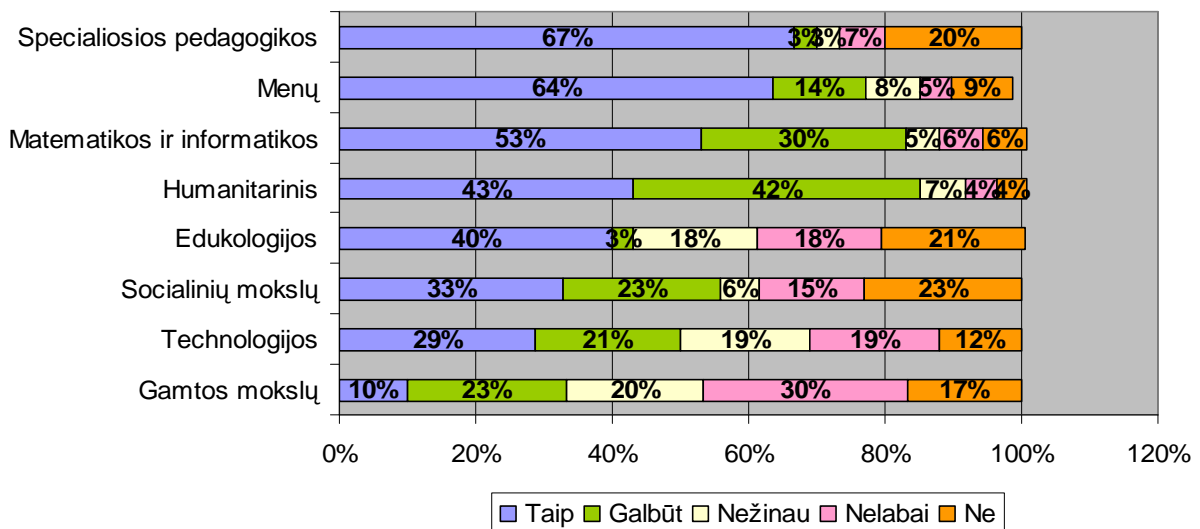
31 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, kad abipusė pagarba tarp dėstytojų ir studentų gali įtakoti studijų kokybę

Apklausoje dalyviams buvo pateiktas klausimas ir apie tai, kaip jie vertina gaunamą informaciją apie galimybes dalyvauti studentų mainų programose ir ar jiems gaunamos informacijos pakanka. Atsakymai parodė, kad didžioji dalis studentų mano, kad gaunamos informacijos pakanka (net 65% respondentų atsakė „Taip“ ir 23% atsakė „Galbūt“) (žr. 32 pav.):

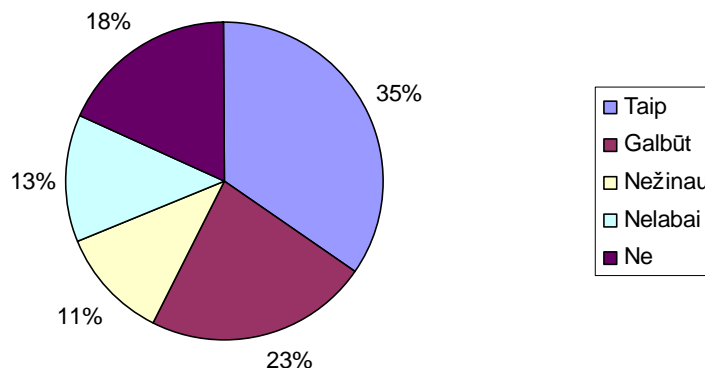
32 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, kad jiems visada užtenka informacijos apie galimybes dalyvauti mainų programose

Buvo tirta ir studentų nuomonė apie tai, ar jie jaučia konkurenciją tarpusavyje ir ar didelė konkurencija tarp studentų skatina juos geriau mokytis. Gauti rezultatai parodė, kad labiausiai konkurenciją jaučia Humanitarinio fakulteto studentai, 43% kurių atsakė „Taip“ ir 42% atsakė „Galbūt“, kas sudaro net 85% teigiamų atsakymų. Be to, rezultatai rodo, kad net 67% Specialiosios pedagogikos fakulteto studentų atsakė „Taip“ ir tik 3% - „Galbūt“, taigi bendras teigiamų atsakymų procentas yra 70%. Mažiausiai tarpusavio konkurenciją studentai jaučia Gamtos mokslų fakultete, kur net 47% respondentų pateikė atsakymus „Ne“ arba „Galbūt“ (žr. 33 pav.):

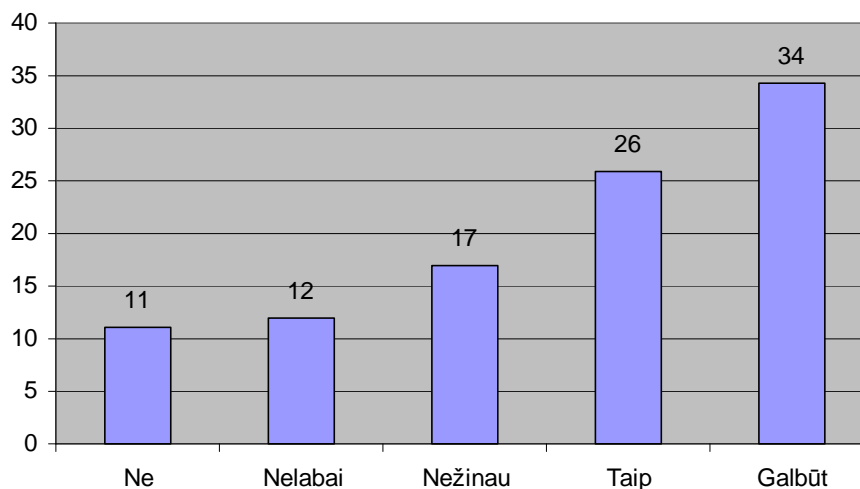
33 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, kad jie jaučia konkurenciją tarp studentų

Tačiau, didelė dalis apklausoje dalyvavusių studentų pripažino ir tai, kad didelė konkurencija tarp studentų skatina juos geriau mokytis: 35% atsakė „Taip“ ir 23% atsakė „Galbūt“. Tai sudaro daugiau nei pusę visų respondentų atsakymų, taigi galima daryti išvadą, kad didelė konkurencija, studentų nuomone, nėra vien tik negatyvus dalykas, bet ir svarus faktorius, teigiamai įtakojantis jų motyvaciją stengtis kuo geriau mokytis (žr. 34 pav.):

34 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, kad didelė konkurencija tarp studentų skatina juos geriau mokytis

Iš apklausoje dalyvavusių Šiaulių universiteto studentų atsakymų galima daryti išvadą, kad jie gana gerai vertina Šiaulių universiteto biblioteką, jos resursus. Populiariausias atsakymas į šį teiginį buvo „Galbūt“ – 34% respondentų. „Taip“ atsakė 26% apklausos dalyvių, „Ne“ ir „Nelabai“ atitinkamai po 11% ir 12% respondentų (žr. 35 pav.):

35 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, kad Šiaulių universiteto biblioteka yra pakankamai gera

Apklausoje dalyvavę Šiaulių universiteto studentai pateikė savo nuomonę apie studijų kokybės gerinimo procesą, studijų kokybės vertinimą ir apie studijų kokybės reiškinį apskritai.

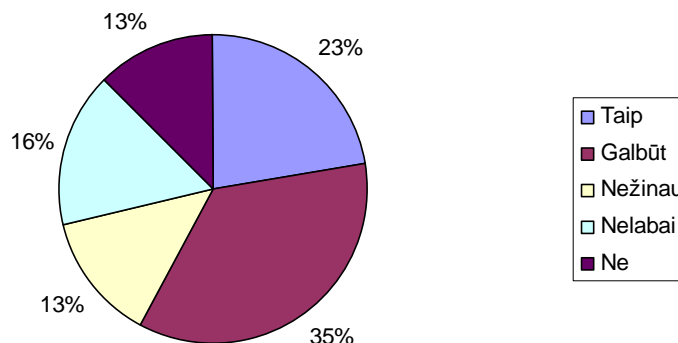
Didžioji dalis apklaustų studentų mano, kad geros mokymosi sąlygos – būtinybė aukštai studijų kokybei: net 71% respondentų atsakė „Taip“ ir 19% respondentų atsakė „Galbūt“. Tai rodo, kad net 90% studentų visiškai sutinka arba iš dalies sutinka su pateiktu teiginiu (žr. 5 lentelę):

5 lentelė

Respondentų atsakymai į teiginį, kad geros mokymosi sąlygos – būtinybė aukštai studijų kokybei

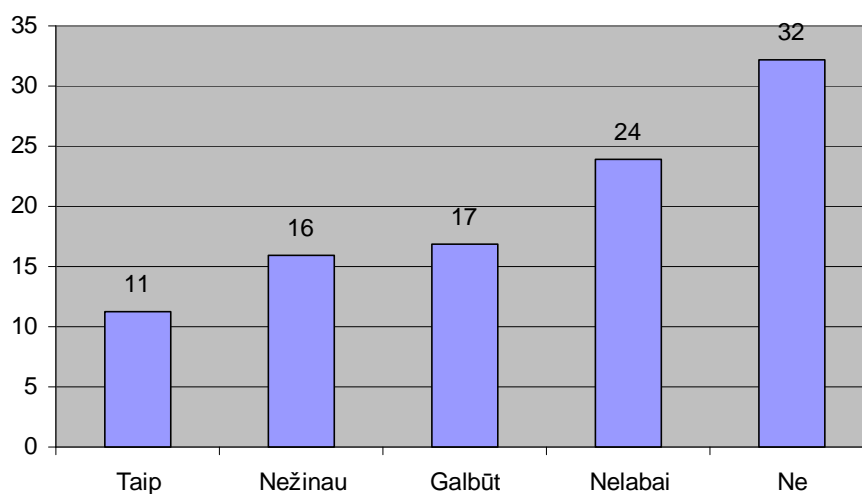
	Kiekis	Procentai
Taip	213	71
Galbūt	58	19
Nežinau	20	7
Nelabai	7	2
Ne	3	1
Iš viso:	301	100

Tuo pačiu, studentams buvo pateiktas klausimas apie tai, ar jie yra patenkinti mokymosi Šiaulių universitete sąlygomis. Gauti rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad daugiau nei pusei apklausoje dalyvavusių studentų, sąlyga aukštai studijų kokybei yra patenkinta, t.y. 23% respondentų yra patenkinti mokymosi Šiaulių universitete sąlygomis ir 35% respondentų į pateiktą teiginį atsakė „Galbūt“. Deja net 29% respondentų į teiginį atsakė neigiamai (13% pateikė atsakymą „Ne“ ir 16% - „Nelabai“), kas leidžia daryti prielaidą, kad jų Šiaulių universiteto kokybės vertinimas nebus aukštas (žr. 36 pav.):

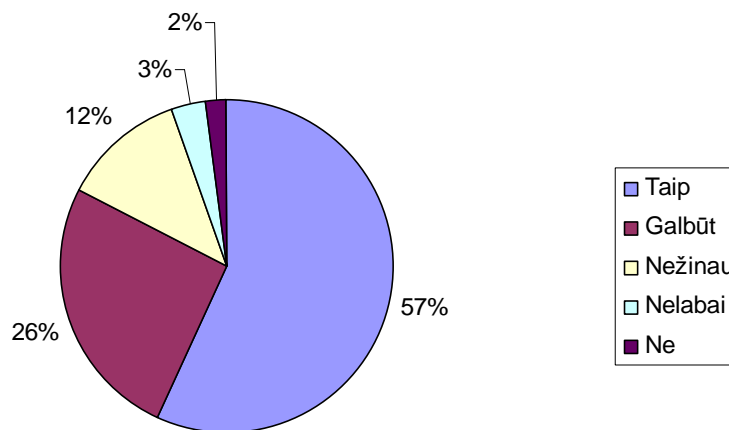
36 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, kad jie yra patenkinti mokymosi Šiaulių universitete sąlygomis

Ir vis tik, gana didelė dalis apklaustų studentų mano, kad studijų kokybės gerinimas – tik universiteto valdžios reikalas: net 17% respondentų atsakė „Galbūt“ ir 11% apklaustųjų atsakė „Taip“. Tuo tarpu 32% respondentų pateiktam teiginiui visiškai nepritarė ir 24% studentų pateikė atsakymą „Nelabai“ (žr. 37 pav):

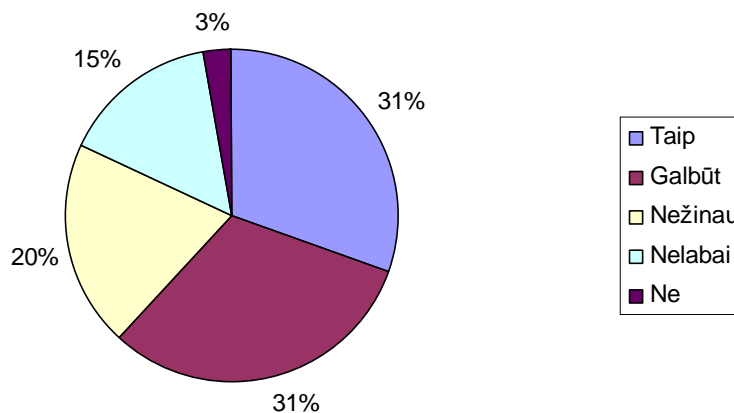
37 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, kad studijų kokybės gerinimas – tik universiteto valdžios reikalas

Tačiau, didelė dalis respondentų pritarė teiginiui, kad prie studijų kokybės gerinimo privalo prisidėti visa universiteto bendruomenė: net 57% respondentų atsakė „Taip“ ir 26% respondentų atsakė „Galbūt“. Tai įrodo didelės dalies studentų norą ir pasiryžimą prisidėti prie Šiaulių universiteto studijų kokybės gerinimo (žr. 38 pav.):

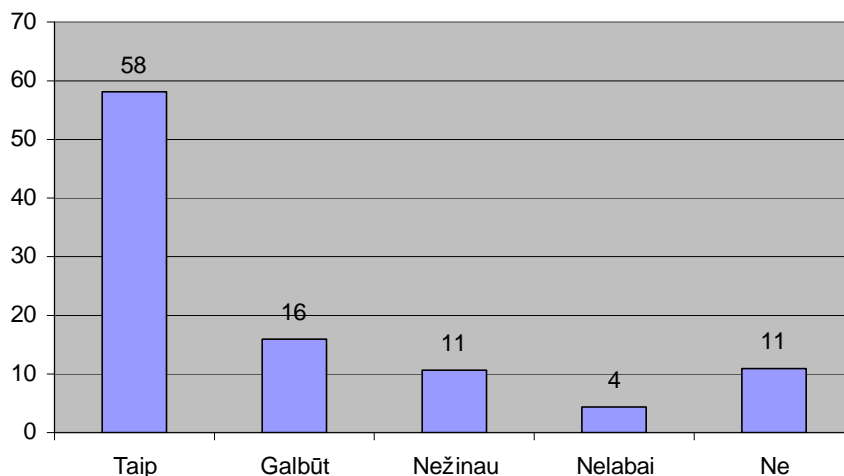
38 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, kad prie studijų kokybės gerinimo privalo prisidėti visa universiteto bendruomenė

Apklausoje dalyvavusių studentų nuomonė apie tai, ar Šiaulių universitetui studijų kokybės gerinimo klausimu dar reikia tobulėti, pasiskirstė gana griežtai: tik 3% respondentų atsakė „Ne“, 15% respondentų atsakė „Nelabai“. Keista, bet net 20% apklausos dalyvių šiuo klausimu neturėjo nuomonės, o atsakymai „Taip“ bei „Galbūt“ surinko po 31% respondentų nuomonės (žr. 39 pav). Šie rezultatai leidžia daryti išvadą, kad apklausoje dalyvavę Šiaulių universiteto studentai gana aiškiai išreiškė savo pozicijas šiuo klausimu: universitetui studijų kokybės gerinimo klausimu dar reikia tobulėti.

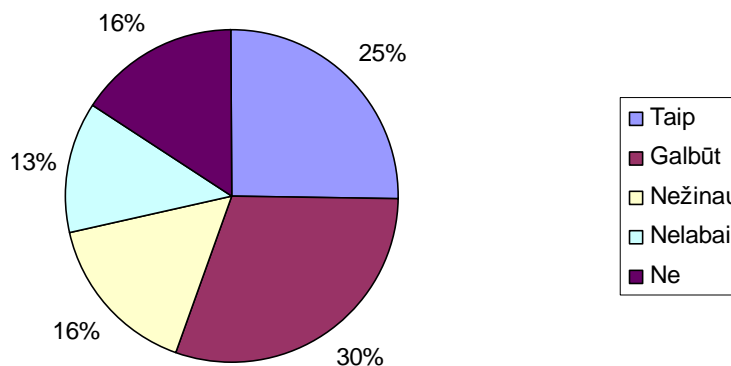
39 pav. Respondentų atsakymai į teiginį, kad Šiaulių universitetui studijų kokybės gerinimo klausimu reikia tobulėti

Tyrimas parodė ir tai, kad didelė dalis studentų gerai supranta ką reiškia kreditų skaičius, suteikiamas kiekvienam mokomajam dalykui, t.y. didžioji dalis apklausoje dalyvavusių studentų (74% teigiamų atsakymų) yra tinkamai apie tai informuoti (žr. 40 pav.):

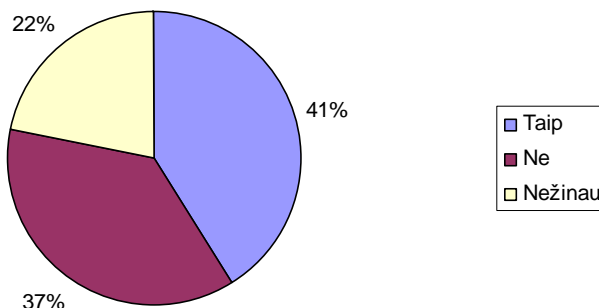
40 pav. Respondentų atsakymai į klausimą, ar jie žino, ką reiškia kreditų skaičius, suteikiamas kiekvienam mokomajam dalykui

Be to, rezultatai rodo, kad didžioji dalis apklausoje dalyvavusių studentų gerai žino savo teises ir galimybes universitete (25% respondentų atsakė „Taip“, 30% respondentų atsakė „Galbūt“). Tačiau net 29% respondentų pripažino, nepakankamai žino savo teises ir galimybes savo mokymo įstaigoje ir net 16% respondentų šiuo klausimu neturėjo nuomonės (žr. 41 pav.):

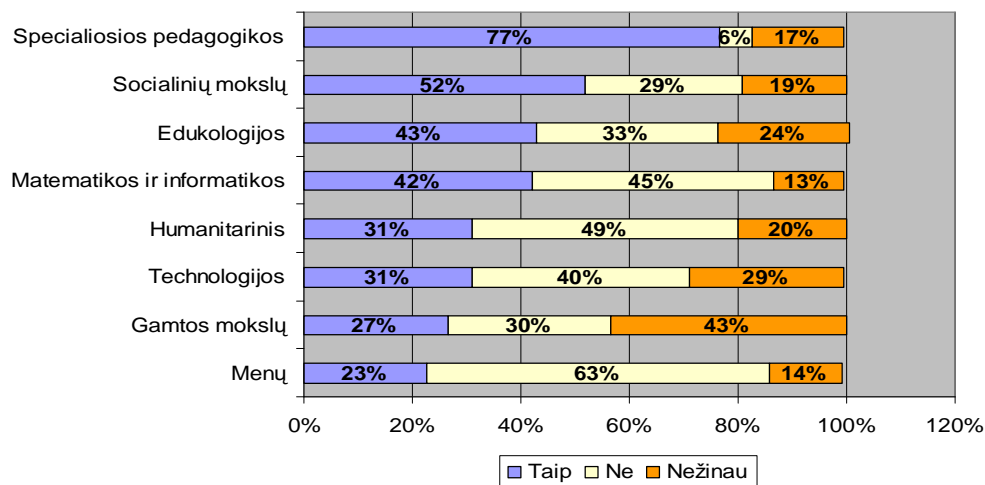
41 pav. Respondentų atsakymai į klausimą, ar jie gerai žino savo teises ir galimybes universitete

Tyrimė dalyvavusiems studentams buvo pateiktas klausimas, ar jiems užtenka universiteto bibliotekos resursų ruošiantis paskaitoms. 41% respondentų atsakė „Taip“, 37% respondentų atsakė „Ne“ ir 22% respondentų neturėjo nuomonės šiuo klausimu, t.y. pasirinko atsakymą „Nežinau“ (žr. 42 pav):

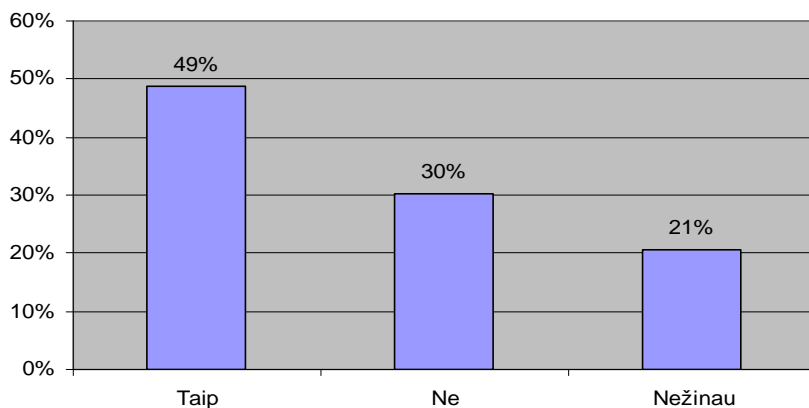
42 pav. Respondentų atsakymai į klausimą ar jiems užtenka universiteto bibliotekos resursų ruošiantis paskaitoms

Analizuojant tą patį klausimą pagal fakultetus, galima daryti išvadą, kad daugiausiai informacijos Šiaulių universiteto bibliotekoje paskaitoms ruošti gali rasti Specialiosios pedagogikos fakulteto studentai (77%), Socialinių mokslų fakulteto studentai (52%). Mažiausiai informacijos Šiaulių universiteto bibliotekoje yra skirta Gamtos mokslų fakulteto studentams (43%) ir Technologijos bei Edukologijos fakultetų studentams (atitinkamai 29% ir 24%) (žr. 43 pav):

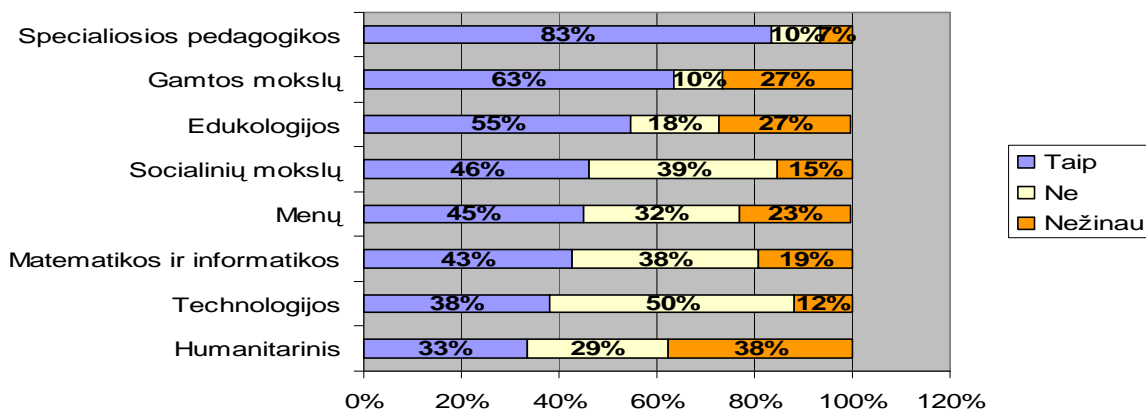
43 pav. Respondentų atsakymai į klausimą ar jiems užtenka universiteto bibliotekos resursų ruošiantis paskaitoms pagal fakultetus

Savo pasirinktos studijų programos kokybe yra patenkinti 49% apklausoje dalyvavusių Šiaulių universiteto studentų, 30% respondentų yra nepatenkinti pasirinktos studijų programos kokybe, o 21% respondentų šiuo klausimu neturi nuomonės, t.y. pateikė atsakymą „Nežinau“ (žr. 44 pav):

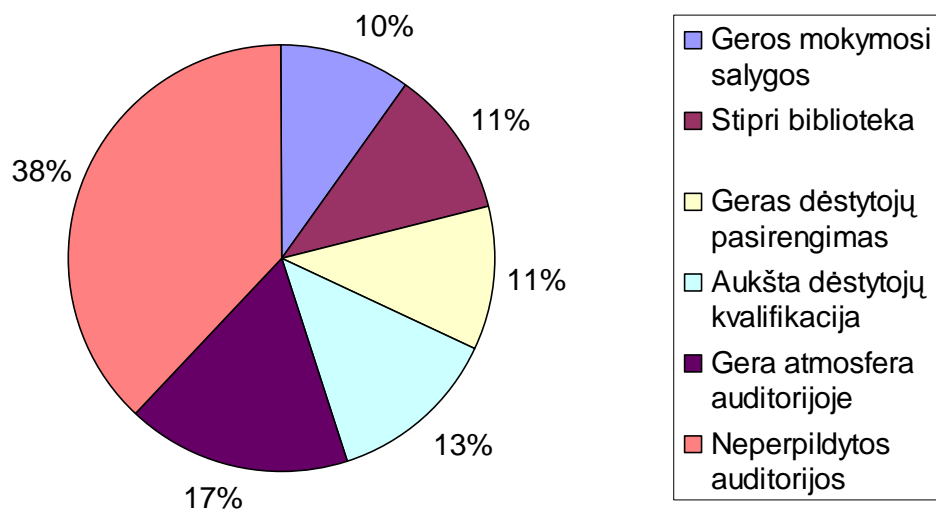
44 pav. Respondentų atsakymai į klausimą ar jie yra patenkinti pasirinktos studijų programos kokybe

Tyrimas parodė, kad labiausiai pasirinktos studijų programos kokybe studentai patenkinti yra Specialiosios pedagogikos fakultete (83%) bei Gamtos mokslų fakultete (63%). Mažiausiai pasirinktos studijų programos kokybe patenkinti yra Humanitarinio fakulteto studentai (38% respondentų atsakė neigiamai). Tuo tarpu didelė dalis Technologijos fakulteto studentų šiuo klausimu neturi nuomonės (net 50% apklausoje dalyvavusių šio fakulteto studentų pasirinko atsakymą „Nežinau“) (žr. 45 pav.):

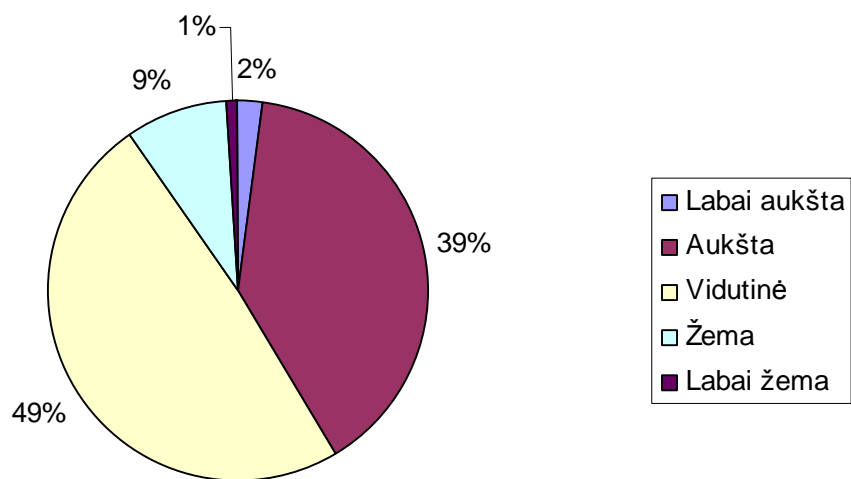
45 pav. Respondentų atsakymai į klausimą ar jie yra patenkinti pasirinktos studijų programos kokybe pagal fakultetus

Apklausoje dalyviams buvo suteikta galimybė pareikšti savo nuomonę ir apie tai, kas yra svarbiausia studijų kokybės gerinimo procese. Net 38% respondentų kaip vieną svarbiausių kriterijų įvertino „Neperpildytos auditorijos“, 17% - „Gera atmosfera auditorijoje“, 13% - „Aukšta dėstytojų kvalifikacija“ (žr. 46 pav):

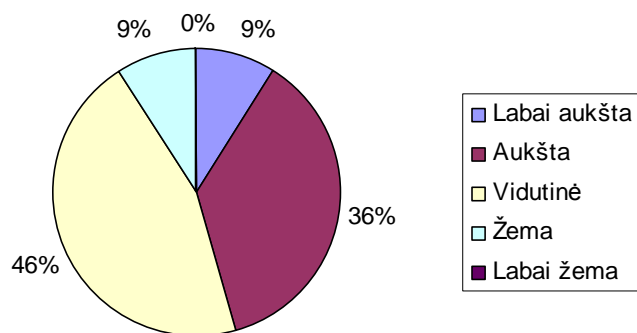
46 pav. Respondentų nuomonė, kas yra svarbiausia studijų kokybės gerinimo procese

Tyrime dalyvavę Šiaulių universiteto studentai buvo paprašyti įvardinti Šiaulių universiteto studijų kokybę: beveik pusė respondentų – 49% - studijų kokybę Šiaulių universitete apibūdino kaip vidutinę, 39% ją įvertino kaip aukštą. 9% respondentų manė, kad studijų kokybė Šiaulių universitete yra žema, 1% respondentų pateikė atsakymą, kad ji yra labai žema ir 2% apklausoje dalyvių pareiškė nuomonę, kad studijų kokybė Šiaulių universitete yra labai aukšta (žr. 47 pav.):

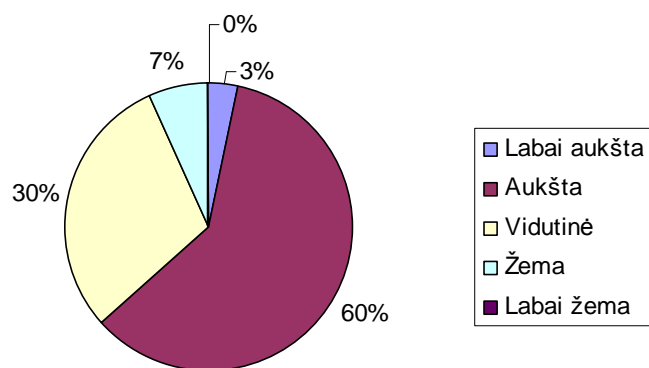

47 pav. Respondentų nuomonė apie studijų kokybę Šiaulių universitete

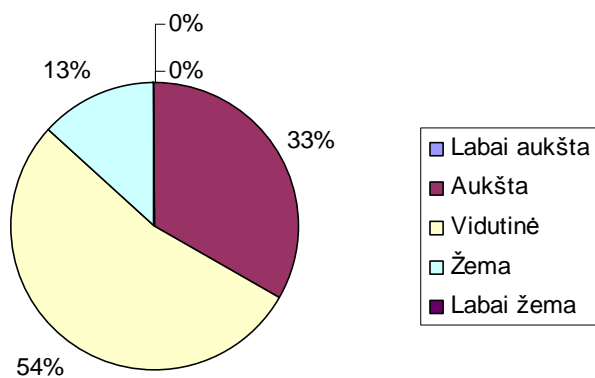
Analizuojant studentų vertinimus pagal fakultetus, gauti sekantys rezultatai (žr. pav. 47-55):

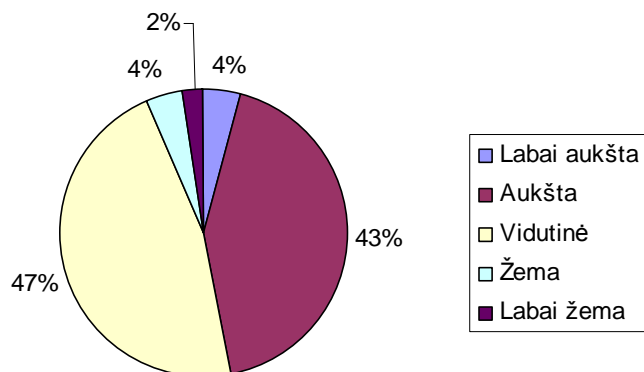
48 pav. Edukologijos fakulteto studentų nuomonė apie studijų kokybę Šiaulių universitete

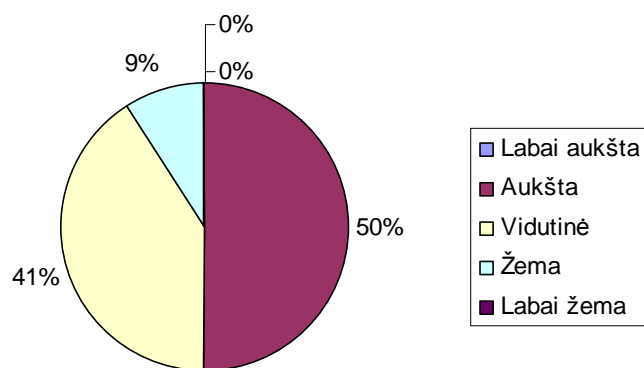
49 pav. Gamtos mokslų fakulteto studentų nuomonė apie studijų kokybę Šiaulių universitete

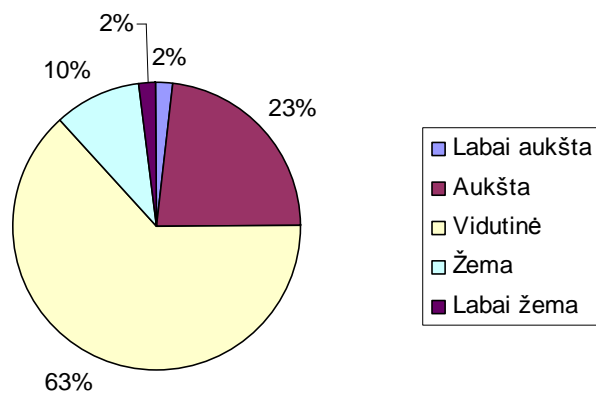
50 pav. Humanitarinio fakulteto studentų nuomonė apie studijų kokybę Šiaulių universitete

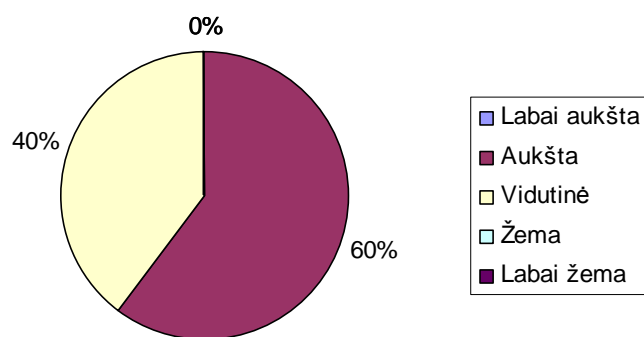
51 pav. Matematikos ir informatikos fakulteto studentų nuomonė apie studijų kokybę Šiaulių universitete

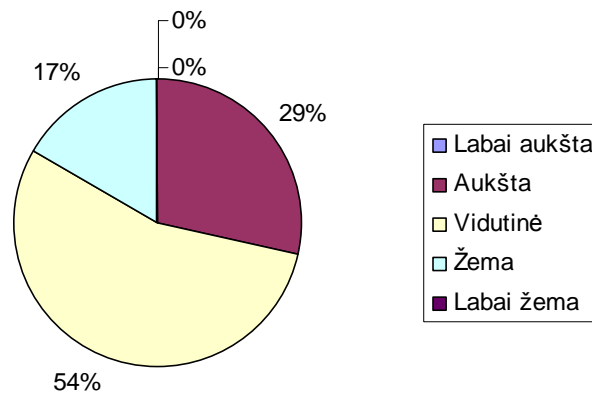
52 pav. Menų fakulteto studentų nuomonė apie studijų kokybę Šiaulių universitete

53 pav. Socialinių mokslų fakulteto studentų nuomonė apie studijų kokybę Šiaulių universitete

53 pav. Specialiosios pedagogikos fakulteto studentų nuomonė apie studijų kokybę Šiaulių universitete

54 pav. Technologijos fakulteto studentų nuomonė apie studijų kokybę Šiaulių universitete

Gauti rezultatai leidžia daryti išvadą, kad geriausiai studijų kokybę Šiaulių universitete vertina Specialiosios pedagogikos ir Gamtos mokslų fakultetų studentai (po 60% respondentų šių fakultetų studijų kokybę įvertino kaip aukštą). Prasčiausiai studijų kokybę vertina Technologijos fakulteto studentai, 17% kurių ją apibūdino kaip žemą.

IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

Atlikus tyrimą, išanalizavus gautus rezultatus, galima daryti tokias **išvadas**:

1. Apklausos bei tyrimai, susiję su studijų kokybe, Šiaulių universitete yra gana populiarūs: 43% respondentų jau buvo anksčiau dalyvavę apklausoje, susijusioje su studijų kokybe.
2. Studentai per mėnesį dažniausiai vidutiniškai praleidžia iki 5 paskaitų (68%). Labiausiai praleidinėjamos – teorinės paskaitos (63%). Didžiausias paskaitų nelankomumas – Humanitariniame fakultete.
3. Žiniomis, gaunamomis studijų metu, labiausiai patenkinti Specialiosios pedagogikos fakulteto studentai (70%), mažiausiai patenkinti – Humanitarinio fakulteto studentai (15%).
4. Šiaulių universiteto studentai nesureikšmina mokslinio dėstytojo laipsnio bei patirties ir nėra linkę spręsti apie paskaitų naudingumą vadovaudamiesi šio kriterijumi.
5. Karjerą su studijuojama specialybe planuoja sieti 67% Specialiosios pedagogikos fakulteto studentų, ir tik 22% Humanitarinio fakulteto studentų.
6. Beveik pusė respondentų (49%), planuojančių tęsti studijas aukštesnėje studijų pakopoje, studijas norėtų tęsti Šiaulių universitete.
7. Dėstytojų panieka studentų atžvilgiu yra problema. Ji aktualiausia Menų fakultete (55%), mažiausiai aktuali Specialiosios pedagogikos ir Gamtos mokslų fakultetuose (po 13%). Asmenines dėstytojų simpatijas / antipatijas labiausiai jaučia Menų fakulteto studentai (64%), mažiausiai – Gamtos mokslų fakulteto studentai (13%). Be to, 30% visų apklausoje dalyvavusių studentų pripažino, kad yra dėstytojų, kurių jie bijo.
8. Studentai pripažino, kad geri santykiai su dėstytojais – svarbi jų studijų proceso dalis („Taip“ atsakė 55% respondentų, „Galbūt“ – 30% respondentų). Be to, respondentai patvirtino, kad abipusė pagarba tarp dėstytojų ir studentų gali įtakoti studijų kokybę (65% atsakė „Taip“, 23% - „Galbūt“).
9. Studentai pripažįsta, kad dalis dėstytojų dažnai per daug sureikšmina savo dėstomą dalyką (54%).
10. Didžiausia konkurencija tarp studentų – Specialiosios pedagogikos fakultete (67%), mažiausia – Gamtos mokslų fakultete (10%).
11. Studentai pripažino, kad geros mokymosi sąlygos – būtinybė aukštai studijų kokybei (71% atsakė „Taip“, 19% atsakė „Galbūt“). Mokymosi Šiaulių universitete sąlygomis pilnai patenkinti 35% apklausoje dalyvavusių studentų.

12. 41% studentų pakanka tik Šiaulių universiteto bibliotekos resursų, ruošiantis paskaitoms. Daugiausiai informacijos bibliotekoje randa Specialiosios pedagogikos fakulteto studentai (77%), mažiausiai – Menų fakulteto studentai (23%).
13. Pasirinktos studijų programos parengimo kokybe labiausiai patenkinti Specialiosios pedagogikos fakulteto studentai (83%), mažiausiai patenkinti – Humanitarinio fakulteto studentai (33%).
14. Studentų nuomone, svarbiausi kriterijų studijų kokybės gerinimo procese – neperpildytos auditorijos, gera atmosfera auditorijoje, aukšta dėstytojų kvalifikacija.
15. Beveik pusė apklausoje dalyvavusių respondentų studijų kokybę Šiaulių universitete įvertino kaip vidutinę (49%), 39% respondentų ją apibūdino kaip aukštą, 9% - žemą.
16. Geriausiai studijų kokybę Šiaulių universitete vertina Specialiosios pedagogikos ir Gamtos mokslų fakultetų studentai (po 60% respondentų šių fakultetų studijų kokybę įvertino kaip aukštą). Prasčiausiai studijų kokybę vertina Technologijos fakulteto studentai, 17% kurių ją apibūdino kaip žemą.

Apibendrinus išvadas, studijų kokybės gerinimo klausimu galima pateikti tokius **pasiūlymus:**

1. Norint skatinti tinkamą studentų pasirengimą paskaitoms, reikia labiau tobulinti universiteto biblioteką, jos resursus, užtikrinti, kad visų Šiaulių universiteto fakultetų studentai rastų pakankamai informacijos ir reikalingos medžiagos bibliotekos archyve.
2. Gerinti santykius tarp dėstytojų ir studentų, skatinti objektyvumą ir vertinimo skaidrumą, skatinti studentų ir dėstytojų bendrus darbus, projektus. Skatinti pagarbą tarp studentų ir dėstytojų.
3. Pagal galimybes mažinti studentų kiekį auditorijose paskaitų metu. Norint išvengti sąmoningo teorinių paskaitų praleidinėjimo, sieti teorines ir praktines paskaitas, tokiu būdu labiau įtraukiant studentus į studijų procesą.

LITERATŪRA

1. Butkienė G., Kepalaitė A., 1996, *Mokymasis ir asmenybės brendimas*. Vilnius.
2. Gudaitytė D., Jucevičienė P., 2000, *Elitinio aukštojo mokslo tapimo masiniu proceso esmė: paradigma ir charakteristika*. Socialiniai mokslai, Nr. 3(24). Kaunas.
3. Dienys V., Pukelis K., Žiliukas P., 2005, *Institucinis mokslo ir studijų vertinimas: neišvengiamas modernios valstybės požymis ar dar viena biurokratinė užgaida Lietuvoje?* Aukštojo mokslo kokybė, Nr. 2. Kaunas.
4. Yorke M., 1995, *Quality Assurance in Education*. Vol 3, Iss. 1, pg.10. Bradford.
5. Juodaitytė A., 2004, *Studijų kokybė aukštojoje mokykloje: valdymo filosofija ir prakseologija*. Aukštojo mokslo kokybė, Nr.1, Kaunas.
6. Liukinevičienė L., 2003, *Regioninis universitetas: studijos ir karjera*. Šiauliai,.
7. Marijk C. Van der Wende & Don F. Westerheijden, 2001, *International Aspects of Quality Assurance with a Special Focus on European Higher Education*. Quality in Higher Education, Vol. 7, No. 3.
8. Rudzevičius J., 2005, *Quo vadis, Qualitologia?* Ekonomika, Nr. 72. Vilnius)
9. Savickienė I. (2), 2005, *Universitetinių studijų kokybės vertinimo sistemos parametrai*. Aukštojo mokslo kokybė, Nr. 2. Kaunas.
10. Savickiene I., Pukelis K., 2004, *Institucinis kokybės vertinimas aukštajame moksle: dimesijos, kriterijai ir indikatoriai*. Aukštojo mokslo kokybė, Nr. 1. Kaunas
11. Savickienė I., 2005. *Universitetinių studijų kokybės vertinimo sistemos projektavimas*. Daktaro disertacija. Vytauto Didžiojo universitetas.
12. Studijų kokybės vadybos centras, 2006, *Laikinieji nuostatai*. Šiauliai
13. Studijų kokybės vadybos centras, 2006, *Veiklos programa*. Šiauliai.
14. Studijų kokybės vertinimo centras. Informacinis leidinys, 2002.
15. *Svarbiausi Bolonijos proceso dokumentai. Bolonijos-Bergeno laikotarpis 1999-2005m., 2005*, Vilnius
16. Tjeldvoll A. & Zhou F. (eds), 2004, *University Development and Globalisation*, Trondheim.
17. Zamorski B., 2004. *Developing „Quality“ in Higher Education: What Do Mean by Quality?* “. Konferencijos medžiaga. Vilnius-Kaunas.
18. Aukštojo mokslo ministrų konferencijos komunikatas, Berlynas, 2003 m. rugsėjo 19 d. [žiūrėta 2005-11-23]. Prieiga per internetą http://www.mruni.lt/padaliniai/sc/Berlyno_komunikatas.doc

19. Cambridge Journals Online. Prieiga per internetą: <http://journals.cambridge.org>
20. Dabartinės lietuvių kalbos žodynas, [žiūrėta 2005-11-22] Prieiga per internetą <http://www.autoinfo.lt/webdic/>
21. EBSCOhost duomenų bazė. Prieiga per internetą: <http://search.epnet.com>
22. ESIB – The National Unions of Students of Europe, *European Student Handbook on Quality Assurance in Higher Education*. [žiūrėta 2005-11-22] Prieiga per internetą <http://www.esib.org/projects/qap/QAhandbook>
23. *Europos aukštojo mokslo institucijų konvencija, Salamanka, 2001 m. kovo 29-30 d.* [žiūrėta 2005-11-23]. Prieiga per internetą http://www.mruni.lt/padaliniai/sc/Salamankos_konvencija.doc
24. *Pasaulio ir Lietuvos universitetai: ką rodo reitingai?* [žiūrėta 2004-11-20] Prieiga per internetą: <http://www.studentuera.lt>
25. ProQuest duomenų bazė. Prieiga per internetą: <http://www.il.proquest.com/pqdauto>
26. Studijų kokybės vertinimo centras. [žiūrėta 2005-11-25]. Prieiga per internetą <http://www.skvc.lt>
27. Studijų kokybės vertinimo projektas. [žiūrėta 2004-11-20] Prieiga per internetą: <http://studijos.su.lt/projektas/>.
28. *Studijų procesų aukštosiose mokyklose tobulinimas ir parama studentams*, 2005 [žiūrėta 2005-11-23]. Prieiga per internetą http://www.lmt.lt/STUDIJS/TEKSTAS/STUDIJS_05_03_08.doc

PRIEDAI